

Zaaknummer : 01137080
Ons Kenmerk : ODH1398383
Datum : 17-10-2025

Omgevingswet - Flora- en fauna-activiteit

Onderwerp

Op 15 mei 2025 hebben wij een aanvraag om omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit ontvangen als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de Omgevingswet. De aanvraag is ingediend door Dunea N.V. De aanvraag is ingediend voor de volgende vergunningplichtige handelingen en beschermde soorten:

- Artikel 11.46, eerste lid, aanhef en onder a, van het Besluit activiteiten leefomgeving voor het opzettelijk doden en vangen van de rugstreeppad (*Epidalea calamita*), de zandhagedis (*Lacerta agilis*) en de gevlekte witsnuitlibel (*Leucorrhinia pectoralis*);
- artikel 11.46, eerste lid, aanhef en onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving voor het opzettelijk verstoren van de rugstreeppad (*Epidalea calamita*), de zandhagedis (*Lacerta agilis*) en de gevlekte witsnuitlibel (*Leucorrhinia pectoralis*);
- artikel 11.46, eerste lid, aanhef en onder c, van het Besluit activiteiten leefomgeving voor het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de rugstreeppad (*Epidalea calamita*), de zandhagedis (*Lacerta agilis*) en de gevlekte witsnuitlibel (*Leucorrhinia pectoralis*);
- artikel 11.46, eerste lid, aanhef en onder e, van het Besluit activiteiten leefomgeving voor het opzettelijk plukken en te verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen in zijn natuurlijk verspreidingsgebied van de groenknolorchis (*Liparis loeselii*);
- artikel 11.47, eerste lid, aanhef en onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving voor het anders dan verkoop onder zich hebben van de rugstreeppad (*Epidalea calamita*), de zandhagedis (*Lacerta agilis*) en de groenknolorchis (*Liparis loeselii*);
- artikel 11.48, van het Besluit activiteiten leefomgeving voor het vangen van de rugstreeppad (*Epidalea calamita*) en de zandhagedis (*Lacerta agilis*), door gebruikmaking van niet-selectieve middelen die de plaatselijke verdwijning of ernstige verstoring van de rust van populaties van soorten tot gevolg kunnen hebben;
- artikel 11.54, eerste lid, aanhef en onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving voor het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de boomarter (*Martes martes*);
- artikel 11.54, eerste lid, aanhef en onder c, van het Besluit activiteiten leefomgeving voor het opzettelijk plukken en te verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen in zijn natuurlijk verspreidingsgebied van het glad biggenkruid (*Hypochaeris glabra*).

De aanvraag heeft betrekking op de renovatie van een bestaande waterwinning, het verbeteren en behouden van de natuurwaarden van het habitatype H2190B Vochtige duinvallei (kalkrijk), H2190A Vochtige duinvallei (open water) en H2190D Vochtige duinvallei (hoge moerasplanten) en het aanleggen van een nieuwe infiltratieplas 37-2.

Het project staat bekend als 'Winning 3' en de werkzaamheden vinden plaats in het Natura 2000-gebied Meijendel & Berkheide. De omgevingsvergunning wordt aangevraagd voor de periode 1 augustus 2025 tot en met 1 maart 2027.

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit te **verlenen** aan Dunea N.V.;
- II. de in het vervolg van deze beschikking opgenomen voorschriften te verbinden aan deze omgevingsvergunning;
- III. een maatwerkvoorschrift voor de otter te stellen, welke is opgenomen in het vervolg van deze omgevingsvergunning;
- III. de onder "Relevante documenten" genoemde documenten onderdeel te laten zijn van deze omgevingsvergunning;
- IV. dat het op grond van artikel 16.79, vijfde lid, van de Omgevingswet, vanwege spoedeisende omstandigheden nodig is om af te wijken van het tweede lid van dit artikel. Deze omgevingsvergunning treedt daarom in werking vanaf de dag na de dag van bekendmaking van deze beschikking en is geldig tot en met 31 december 2032.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
namens dezen,

D.C.G. Ruseler, MSc
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Appendices

1. Locatie amfibieënschermen
 - a. Werkgebied en de te plaatsen schermen
 - b. Plaatsen schermen risicovolle locaties
2. Zoekgebied groenknolorchis en glad biggenkruid
3. Alternatieve locatie nestkasten boommarter

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

1. De vergunninghouder dient:
 - a. het ecologisch werkprotocol dient uiterlijk één week na verzending van dit besluit te worden opgestuurd;
 - b. relevante wijzigingen in de uitvoering één maand van tevoren te melden. Het betreft wijzigingen die van invloed kunnen zijn op de effectbeoordeling van de aanvraag en/of de uitvoering van de voorgestelde mitigerende en/of compenserende maatregelen;
 - c. de datum van beëindiging van de werkzaamheden uiterlijk een week van tevoren te melden.

Bovenstaande documenten en meldingen dienen gericht te worden aan de Unit Groen Bodem en Opsporing van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (hierna: OZHZ), Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, e-mailadres toezichtnatuur@ozhz.nl onder vermelding van 'Flora en fauna-activiteit'. De meldingen mogen schriftelijk of digitaal worden gedaan.

2. Deze omgevingsvergunning kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de vergunninghouder of in opdracht van de vergunninghouder handelende (rechts-)personen. De vergunninghouder blijft daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze omgevingsvergunning.
3. De vergunninghouder is ervoor verantwoordelijk dat zijn personeel of derden die betrokken zijn bij de uitvoering van het project, op de hoogte zijn van de voorschriften in deze omgevingsvergunning en de maatregelen opgenomen in de documenten vermeld onder het kopje 'Aanvraagdocumenten'. Hiervoor dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld en op de locatie aanwezig te zijn. In het ecologisch werkprotocol dient in ieder geval het volgende te worden opgenomen:
 - a. de voorwaarden zoals opgenomen in deze omgevingsvergunning;
 - b. de aanduiding van de locatie van het projectgebied (hierna: plangebied);
 - c. de uit te voeren werkzaamheden;
 - d. de periode waarin de werkzaamheden uitgevoerd worden;
 - e. de mitigerende en compenserende maatregelen;
 - f. de momenten waarop ecologische begeleiding ingeschakeld wordt;
 - g. het logboek van de ecologische begeleiding dat door de deskundige wordt bijgehouden.
4. De werkzaamheden dienen ecologisch begeleid te worden door een deskundige¹ op het gebied van de rugstreeppad, de zandhagedis, de groenknolorchis, het glad biggenkruid, de boommarter en de gevlekte witsnuitlibel.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze omgevingsvergunning en het ecologisch werkprotocol inclusief het logboek van de ecologische begeleiding (i.c. controle, vrijgave werkzaamheden), op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan

¹ Onder een deskundige wordt verstaan:

Een ecologisch deskundige is iemand die ecologisch advies geeft of werkzaamheden begeleidt op het gebied van leefgebieden en/of (beschermde) soorten en heeft schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis, voortkomend uit, of vergelijkbaar met een afgeronde mbo-, hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt Nederlandse ecologie. De deskundige heeft voldoende kennis en jarenlange ervaring om ecologisch onderzoek uit te kunnen voeren en advies te kunnen geven. De deskundige:

- (her)kent de functionaliteit van leefgebieden van (beschermde) soorten;
- heeft kennis van de algemeen erkende onderzoeks- en monitoringsmethoden;
- kan resultaten onderbouwd rapporteren en ecologische werkprotocollen uitwerken;
- kan aanvragen gericht op soortenbescherming opstellen of daarbij ondersteunen;
- kan anticiperen op en heeft voortschrijdend inzicht in het uitvoeren van ecologisch werk in de praktijk (inclusief vrijstellingen en gedragscodes);
- kan specifieke ecologische maatregelen toepassen en begeleiden;
- zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam bij Nederlandse natuurorganisaties, (semi)overheidsinstanties en/of een ecologisch adviesbureau, dat bij voorkeur is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureau's.

de daartoe bevoegde toezichhouders of opsporingsambtenaren. De genoemde documenten mogen, mits leesbaar, digitaal worden getoond.

6. De vergunninghouder dient, met inachtneming van de voorschriften in deze omgevingsvergunning, de werkzaamheden en maatregelen uit te voeren zoals opgenomen in de documenten vermeld onder het kopje 'Aanvraagdocumenten'.
7. Indien een of meerdere in voorschrift 6 bedoelde maatregelen onverhoopt niet uitvoerbaar zijn, dienen hiervoor minimaal gelijkwaardige maatregelen voor wat betreft de functionaliteit en effectiviteit te worden getroffen.
8. Voordat de in voorschrift 7 bedoelde maatregelen worden uitgevoerd, dienen deze ter goedkeuring aan de OZHZ (voorschrift 1) te worden voorgelegd.

Specifieke voorschriften t.a.v. rugstreeppad en zandhagedis

9. De voorbereidende werkzaamheden die nodig zijn om het terrein ongeschikt te maken, schermen te plaatsen en rijplaten neer te leggen, dienen uitgevoerd te worden in één werkrichting om eventueel aanwezige soorten de mogelijkheid te geven zich tijdig te kunnen verplaatsen.
10. Buiten het werkgebied dat in de schermen is gezet, geldt dat de rijsnelheid van machines en voertuigen:
 - a. op onverhard terrein en onverharde paden niet hoger is dan 5 km/uur;
 - b. op platenbanen niet hoger is dan 15 km/uur;
 - c. in overige gevallen, zoals (transport)bewegingen over verharde beheerpaden die met rijplaten zijn voorzien, niet hoger is dan 30 km/uur;
 - d. indien ter plaatse een lagere maximumsnelheid geldt vanuit veiligheidsoverwegingen of andere wet- en regelgeving, dan dient deze maximumsnelheid te worden aangehouden.

Mitigerende maatregelen

11. Voorafgaand aan de winterrust van de rugstreeppad en de zandhagedis dient het werkgebied ongeschikt te worden gemaakt voor deze soorten door het plaatsen van een amfibieën- en reptielenscherm (hierna: schermen) rondom het gehele werkterrein onder de volgende voorwaarden:
 - a. het plaatsen van de schermen dient te worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige (voorschrift 4);
 - b. het plaatsen van de schermen dient plaats te vinden nadat het ontmoedigen (kort maaien) is uitgevoerd voorafgaand aan de winterperiode, welke start omstreeks half september en duurt tot en met maart. Afhankelijk van de weersomstandigheden kan de winterperiode eerder dan wel later aanvangen. De geschiktheid van een periode voor het afschermen en afvangen dient te worden bepaald door de ecologische deskundige (voorschrift 4). Bestaande transportroutes hoeven hierbij niet meegenomen te worden, met uitzondering van risicovolle locaties. Zulks ter beoordeling van de ecologisch deskundige (voorschrift 4);
 - c. de schermen dienen minimaal tien centimeter in de grond te worden ingegraven en vanaf het maaiveld minimaal 50 centimeter hoog te zijn. De palen dienen aan de binnenzijde van het werkgebied te worden geplaatst;
 - d. toegang naar het werkgebied dat via schermen is afgezet dient voorzien te zijn van een doelmatige amfibieëngoot (ter beoordeling van ecologisch deskundige) die zo wordt geplaatst dat deze naadloos aansluit op de schermen. Mocht uit de ecologische begeleiding blijken dat de betreffende goten niet of onvoldoende functioneren dan wordt dit gemeld en afgestemd met OZHZ en worden aanpassingen gedaan;
 - e. de schermen en goten dienen in goede staat te verkeren en dagelijks gecontroleerd te worden door een ecologisch deskundige (voorschrift 4) of door een persoon die aanwezig is op de locatie en is geïnstrueerd

door een ecologisch deskundige. Beschadigingen, hoge vegetatie of omgevallen schermen en dergelijke waardoor de functionaliteit van deze maatregel wordt belemmerd, dienen binnen een dag te worden hersteld of opgelost;

- f. het verwijderen en/of openzetten van de schermen dient te worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige (voorschrift 4);
- g. in het ecologisch logboek (voorschrift 3 onder g) dient door de ecologisch deskundige (voorschrift 4) verslag te worden gedaan van het plaatsen, openzetten en verwijderen van de schermen, de uitgevoerde controles en wat de bevindingen en eventueel ondernomen acties zijn geweest. Indien de schermen na plaatsing zijn gecontroleerd door een persoon die geïnstrueerd is door de ecologisch deskundige (zie sub f), dient ook deze persoon verslag te doen van de uitgevoerde controles in het ecologisch logboek.

Afvangen en verplaatsen

12. Na het afschermen van de werkgebieden en locaties conform voorschrift 10, dienen aanwezige soorten te worden afgevangen en verplaatst naar een geschikte locatie buiten de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden. Het afvangen en verplaatsen van de rugstreeppad en de zandhagedis dient daarnaast te worden uitgevoerd door een ecologisch deskundige (voorschrift 4). Hierop zijn de volgende aanvullende voorwaarden van toepassing:
 - a. voor het afvangen van de rugstreeppad en zandhagedis zijn de volgende vangmethoden toegestaan: vangemmers, handvangsten en herpetoplaten. Voor het afvangen dienen in ieder geval vangemmers langs de schermen en in het centrale werkgebied herpetoplaten te worden toegepast. Het aantal en de plaatsing van de herpetoplaten is ter beoordeling van de ecologisch deskundige (voorschrift 4);
 - b. het afvangen van de rugstreeppad en de zandhagedis dient direct te starten na het plaatsen van de schermen;
 - c. vanaf het moment van afvangen, dienen vangemmers en herpetoplaten minimaal tweemaal daags gecontroleerd te worden op individuen van de rugstreeppad en de zandhagedis, met een tussenperiode van maximaal 10 tot 12 uur.
 - d. Gevangen individuen dienen zo snel mogelijk te worden vrijgelaten in het omliggende leefgebied, buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Indien minimaal vijf aaneengesloten dagen géén individuen van de rugstreeppad en de zandhagedis afgevangen zijn, kan het plangebied door de ecologisch deskundige worden vrijgegeven voor het starten van de werkzaamheden;
 - e. in het ecologisch logboek (voorschrift 3 onder g) dient door de ecologisch deskundige verslag te worden gedaan van de ecologische begeleiding, waarbij in ieder geval wordt genoteerd:
 - door wie de dieren zijn gevangen en waar, wanneer en;
 - om hoeveel dieren het gaat en of het (sub)adulte of juveniele dieren betreft;
 - waarheen zij concreet zijn verplaatst.Ter verificatie dient fotomateriaal te worden toegevoegd.
 - f. Bij het afvangen dienen gebruikte materialen (waaronder handschoenen, laarzen etc.) voor- en achteraf ontsmet te worden conform het Desinfectie protocol veldwerk van RAVON².

Monitoring

13. Aan deze omgevingsvergunning is een monitoringsverplichting verbonden naar de functionaliteit van het plangebied als leefgebied van de rugstreeppad en de zandhagedis. Binnen twee maanden na bekendmaking van deze omgevingsvergunning, dient hiervoor een monitoringsplan ter goedkeuring aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (hierna: OZHZ) te worden verstrekt. Op deze monitoring zijn de volgende randvoorwaarden van toepassing:
 - a. in het monitoringsplan dient concreet te zijn gemotiveerd welke SMART-definitie wordt gegeven aan een goede, matige en slechte kwaliteit van leefgebied van de rugstreeppad en/of de zandhagedis, zodat dit ook heldere handvatten geeft voor het behoud van kwaliteit en eventuele maatregelen ter verbetering;

² https://www.ravon.nl/Portals/2/Bestanden/Publicaties/Hygiene_protocol.pdf

- b. er dient vanaf het eerstvolgende voortplantingsseizoen na afronding van de werkzaamheden, gedurende een periode van vijf jaar gemonitord te worden door een ecologisch deskundige op het gebied van de rugstreeppad en de zandhagedis;
 - i. de aanwezige wateren in het werkgebied en de aanwezige zoete wateren binnen een zone van maximaal 500 meter rondom het werkgebied dienen op kooractiviteit van de rugstreeppad te worden gemonitord;
 - ii. de zandhagedis dient gemonitord te worden door middel van het uitvoeren van looproutes in het werkgebied en binnen een zone van 100 meter rondom het werkgebied (zie bijlage 2 Projectbeschrijving Winning 3) op locaties die potentieel geschikt zijn als leefgebied voor de zandhagedis. Indien de looproutes enkele waarnemingen opleveren dient het monitoringsonderzoek aangevuld te worden met het leggen van herpetoplaten in het werkgebied en op de locaties die potentieel geschikt zijn als leefgebied binnen deze zone van 100 meter;
 - iii. de monitoring dient te worden uitgevoerd conform de meest recente richtlijn, zoals beschreven in Soorteninventarisatieprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus;
 - iv. aanvullend dient jaarlijks in de monitoringsperiode een kwalitatief ecologische beoordeling te worden gedaan door een ecologisch deskundige. Hieruit moet blijken hoe het functioneel leefgebied van de rugstreeppad en de zandhagedis zich ontwikkelt en welke effecten hebben opgetreden;
- c. de resultaten van de monitoring dienen jaarlijks voor 1 februari van het opvolgende jaar te worden aangeleverd bij OZHZ;
- d. de resultaten van de monitoring dienen te worden opgeleverd in een rapportage, waarin in ieder geval dient te worden opgenomen:
 - i. de data, tijden en weercondities van de veldbezoeken, de wijze waarop de monitoring heeft plaatsgevonden, de inzet van apparatuur, het aantal waarnemers en de waarnemingen en aantallen per soort die zijn gedaan per veldbezoek; en;
 - ii. een heldere conclusie over de effectiviteit van de maatregelen.
- e. indien uit de monitoringsresultaten blijkt dat de verwachte resultaten uitblijven en niet uit te sluiten is dat dit te wijten valt aan de uitvoering van de betreffende maatregelen, dan dient in aanvulling op onder d. van dit voorschrift een voorstel te worden ingediend voor verdere optimalisatie of extra maatregelen te worden opgenomen, of kunnen door de OZHZ aanvullende maatregelen worden opgelegd;
- f. voorstellen voor optimalisatie en extra maatregelen zoals bedoende onder e. van dit voorschrift mogen pas worden uitgevoerd na goedkeuring van het voorstel door de OZHZ;
- g. indien de monitoringsresultaten hiertoe aanleiding geven, kunnen er aanvullende maatregelen worden opgelegd;
- h. de door de OZHZ goedgekeurde en/of opgelegde aanvullende maatregelen dienen in het opvolgende jaar tevens te worden gemonitord;
- i. bij het uitvoeren van de monitoring dient het hygiëneprotocol 'Desinfectieprotocol'³ van Ravon te worden gehanteerd.

Specifieke voorschriften gevlekte witsnuitlibel

- 14. Voorafgaand aan het tweede werkseizoen, die volgens de planning start in september 2026, dient bij de kwelplassen 9, 10 en 11 conform het onderzoekprotocol 'Vlinders en libellen' van de Vlinderstichting⁴ protocollair onderzoek bestaande uit veldbezoeken en eDNA-onderzoek naar de gevlekte witsnuitlibel door een ecologisch deskundige (voorschrift 4) te worden uitgevoerd. Van dit onderzoek dient een verslaglegging te worden toegevoegd aan het ecologisch logboek (voorschrift 3 onder g).

³ https://www.ravon.nl/Portals/2/Bestanden/Publicaties/Hygiene_protocol.pdf

⁴ <https://assets.vlinderstichting.nl/docs/d6244e52-8087-4ca0-9d87-a52e208a1751.pdf>

15. Voor de werkzaamheden aan de kwelplassen 9, 10 en 11 welke fungeren als voortplantingswater en rustplaats voor de gevlekte witsnuitlibel gelden de volgende voorwaarden:
- de werkzaamheden dient te worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige (voorschrift 4);
 - de werkzaamheden aan de kwelplassen dienen uitgevoerd te worden in de periode van half augustus tot half oktober, welke valt buiten de kwetsbare vliegperiode en buiten de winterperiode waarin de larven zich terugtrekken in ondiep substraat. Indien nodig mogen de werkzaamheden na half oktober worden uitgevoerd tot het moment dat de eerste nachtvorst optreedt;
 - indien bij onderzoek (zie voorschrift 14) individuen van de gevlekte witsnuitlibel worden aangetroffen, dienen de werkzaamheden gefaseerd te worden uitgevoerd, waarbij de kwelplassen één voor één worden geschoond en de werkzaamheden aan de volgende kwelplas pas mogen starten als alle voorgenomen werkzaamheden aan de specifieke kwelplas zijn gerealiseerd;
 - indien uit onderzoek (zie voorschrift 14) blijkt dat er geen individuen van de gevlekte witsnuitlibel in de drie kwelplassen aanwezig zijn, kan worden gestart met het gelijktijdig schonen van de kwelplassen 9, 10 en 11;
 - bij het schonen van de kwelplassen dient per kwelplas minimaal 25% van het aanwezige slib en minimaal 30% van de watervegetatie behouden te blijven;
 - de noordzijde van de kwelplassen 9, 10 en 11 dient beschermt te blijven door opgaande begroeiing. De zuidzijde van de kwelplas mag opener zijn, zodat voldoende licht in het water valt;
 - begroeiing in de vorm van struiken of bomen binnen 50 meter van de kwelplas dient behouden te blijven om te borgen dat er voldoende (nacht)rustplaatsen aanwezig zijn. Indien het noodzakelijk is om struiken en bomen te verwijderen binnen de 50 meter van de kwelplas dient de ecologisch deskundige in samenspraak met OZHZ te borgen dat er voldoende struiken en bomen aanwezig blijven die kunnen fungeren als (nacht)rustplaats voor de gevlekte witsnuitlibel;
 - de vrijkomende slib met vegetatie dient gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van larven van de gevlekte witsnuitlibel. Indien larven worden aangetroffen, dienen deze direct te worden teruggezet in het desbetreffende waterlichaam;
 - de kwelplassen dienen uitsluitend gevoed te worden met kwelwater;
 - de ecologisch deskundige (voorschrift 4) dient van de toegepaste maatregelen verslag te doen in het ecologisch logboek (voorschrift 3 sub g).
16. Aan deze omgevingsvergunning is een monitoringsverplichting verbonden naar de functionaliteit van de kwelplassen 9, 10 en 11 als leefgebied van de gevlekte witsnuitlibel. Er dient gedurende een periode van vijf jaar gemonitord te worden door een ecologisch deskundige (voorschrift 4) op het gebied van de ongewervelden. De monitoring dient te starten in de vliegperiode van de gevlekte witsnuitlibel, die volgt op het afronden van de werkzaamheden aan de kwelplassen. Op deze monitoring zijn de volgende randvoorwaarden van toepassing:
- het onderzoek dient jaarlijks uitgevoerd te worden in de vliegperiode, die loopt van half mei tot en met half juni, waarin de trefkans voor de imago's van de gevlekte witsnuitlibel het grootst is;
 - de monitoring dient te worden uitgevoerd conform de meest recente onderzoeksrichtlijnen zoals beschreven in het 'Onderzoeksprotocol vlinders en libellen'⁵ met aanvullend eDNA-onderzoek;
 - de staat van de aanwezige populatie dient hierbij genoteerd te worden: afwezig, alleen zwervers, bestendige populatie, etc.;

⁵ <https://assets.vlinderstichting.nl/docs/d6244e52-8087-4ca0-9d87-a52e208a1751.pdf>

- d. er dient concreet te zijn gemotiveerd welke SMART-definitie wordt gegeven aan een goede, matige en slechte kwaliteit van de functionaliteit van de kwelplassen, welke fungeren als voortplantingswater van de gevlekte witsnuitlibel, zodat dit ook heldere handvatten geeft voor het behoud van kwaliteit en eventuele maatregelen ter verbetering;
- e. de resultaten van de monitoring dienen jaarlijks voor 1 februari van het opvolgende jaar te worden aangeleverd bij OZHZ (zie voorschrift 1);
- j. de resultaten van de monitoring dienen te worden opgeleverd in een rapportage, waarin in ieder geval dient te worden opgenomen:
 - i. de data, tijden en weercondities van de veldbezoeken, de wijze waarop de monitoring heeft plaatsgevonden, de inzet van apparatuur, het aantal waarnemers en de waarnemingen en aantallen per soort die zijn gedaan per veldbezoek; en;
 - ii. een heldere conclusie over de effectiviteit van de maatregelen;
- k. indien uit de monitoringsresultaten blijkt dat de verwachte resultaten uitblijven en niet uit te sluiten is dat dit te wijten valt aan de uitvoering van de betreffende maatregelen, dan dient in aanvulling op onder d. van dit voorschrift een voorstel te worden ingediend voor verdere optimalisatie of extra maatregelen te worden opgenomen, of kunnen door de OZHZ aanvullende maatregelen worden opgelegd;
- l. voorstellen voor optimalisatie en extra maatregelen zoals bedoende onder e. van dit voorschrift mogen pas worden uitgevoerd na goedkeuring van het voorstel door de OZHZ;
- m. indien de monitoringsresultaten hiertoe aanleiding geven, kunnen er aanvullende maatregelen worden opgelegd;
- f. de door de OZHZ goedgekeurde en/of opgelegde aanvullende maatregelen dienen in het opvolgende jaar tevens te worden gemonitord.

Specifieke voorschriften boommarter

- 17. Bij de kapwerkzaamheden in de nabijheid van de kraamverblijfplaats van de boommarter, zijn de volgende aanvullende voorwaarden van toepassing:
 - a. de werkzaamheden dienen onder begeleiding van een ecologisch deskundige (voorschrift 4) te worden uitgevoerd buiten de kwetsbare periode van de boommarter, die loopt van 1 maart tot 1 september;
 - b. voor de start van de kapwerkzaamheden, met inachtneming van een gewenningsperiode van drie maanden, dienen tenminste twee permanente kraamvoorzieningen te zijn gerealiseerd. De voorwaarden die hieraan worden gesteld staan beschreven in voorschrift 18;
 - c. vlak voor het kappen van de bomen dient een controle te worden uitgevoerd door een ecologisch deskundige op aanwezigheid van de boommarter. Indien aanwezigheid bij de controle wordt vastgesteld dienen de kapwerkzaamheden in de nabijheid van de kraamverblijfplaats te worden gestaakt. Er kan pas gestart worden met de kapwerkzaamheden als de boommarter zijn verblijfplaats uit eigen vrije beweging heeft verlaten;
 - d. in het ecologisch logboek (voorschrift 3 onder g) dient door de ecologisch deskundige verslag te worden gedaan van de ecologische begeleiding.
- 18. Voor het plaatsen van de twee permanente kraamvoorzieningen (kasten) voor de boommarter gelden de volgende voorwaarden:
 - a. de kasten dienen voorzien te zijn van drie compartimenten met elk een afmeting van 150 x 40 x 40 cm van de leverancier 'Nestbouwkast' (of gelijkwaardig), waarvan een van de compartimenten een kraamkastgedeelte betreft geschikt voor het baren van jongen;
 - b. de kasten dienen te worden geplaatst op een rustige locatie binnen het territorium van de boommarter, zoals beschreven in appendix 3;
 - c. de kasten dienen op minimaal 2,5 meter hoogte aan een boom te worden bevestigd;

- d. in het ecologisch logboek (voorschrift 3 onder g) dient door de ecologisch deskundige (voorschrift 4) verslag te worden gedaan van de plaatsing van de kasten, waarbij de locaties zowel met gps-gegevens als met kaartmateriaal inzichtelijk zijn gemaakt.
19. De voorzieningen (kasten) voor de boomarter moeten functioneel zijn gedurende de periode waarvoor deze worden ingezet. De voorzieningen dienen minimaal eenmaal per jaar, voorafgaand aan de kwetsbare periode die loopt van 1 maart tot 1 september, gecontroleerd te worden op functionaliteit en – indien nodig – dient de functionaliteit van een voorziening binnen één week weer hersteld te worden.

Specifieke voorschriften glad biggenkruid

20. Voorafgaand aan de werkzaamheden dient het plangebied op aanwezigheid van glad biggenkruid te worden geïnventariseerd door een ecologisch deskundige (voorschrift 4) op het gebied van glad biggenkruid. De inventarisatie dient te voldoen aan de volgende eisen:
- a. het veldonderzoek naar het glad biggenkruid dient in de ochtenduren te worden uitgevoerd in de periode 1 juli tot en met 31 oktober;
 - b. het veldonderzoek dient vlakdekkend te worden uitgevoerd op de locaties binnen het plangebied waar kansrijke standplaatscondities van het glad biggenkruid aanwezig zijn;
 - c. de ecologisch deskundige dient van het uitgevoerde veldonderzoek verslag te doen in het ecologisch logboek (voorschrift 3 onder g);
 - d. het rapport van de uitgevoerde inventarisatie dient in het jaar dat de inventarisatie is uitgevoerd voor 31 december te worden aangeleverd bij de OZHZ (zie voorschrift 1) en de ODH via vergunningen@odh.nl onder vermelding van het zaaknummer 01137080.
21. Indien het glad biggenkruid in het plangebied wordt aangetroffen dienen de volgende voorwaarden te worden nageleefd:
- a. de transplantatie en het uitsteken van het glad biggenkruid dient te worden uitgevoerd door een ecologisch deskundige op het gebied van glad biggenkruid (voorschrift 4) en te worden uitgevoerd in de periode van 1 maart tot en met 31 oktober. Afhankelijk van de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het transplanteren en uitsteken van glad biggenkruid dient te worden bepaald door de ecologisch deskundige;
 - b. voorafgaand aan de werkzaamheden wordt daar waar de groeiplaats / clusters van individuen niet kan worden gespaard, het zodemateriaal zorgvuldig weggenomen onder ecologische begeleiding en in depot gezet binnen het werkgebied om na afronding van de werkzaamheden weer te worden teruggeplaatst in het werkgebied. Een enkel individu kan ofwel handmatig worden uitgestoken (met voldoende ruimte rondom de plant met een gemiddelde diameter van 15 cm en een cilinder van 20 cm diep) en direct worden verplaatst naar een bestaande groeiplaats van de soort dan wel het zaad kan worden gewonnen, gedroogd en na afronding van de werkzaamheden door de ecologische deskundige op kansrijke plekken binnen het werkgebied worden uitgezaaid;
 - c. de abiotische condities van de ontvangstlocaties dienen geschikt te zijn voor de te transplanteren individuen van het glad biggenkruid. In het ecologisch logboek moet dit worden gemotiveerd. O.a. kan verwezen worden naar bestaande groeiplaatsen en bestaande vegetatiekarteringen met als belangrijkste aandachtspunt een voldoende open vegetatiestructuur (geen verstuijbaar zand);
 - d. van de transplantatie (verplaatsing) van het glad biggenkruid, dient verslag te worden gedaan in het ecologisch logboek (voorschrift 3 onder g), hierbij dienen de exacte plaatsingslocaties op kaart te worden vermeld.

Specifieke voorschriften ten aanzien van groenknolorchis

22. Voorafgaand aan de werkzaamheden dient het werkgebied op aanwezigheid van de groenknolorchis te worden geïnventariseerd -ter bestendiging van de bekende bestaande groeiplaatsen- door een ecologisch deskundige (voorschrift 4). De inventarisatie dient te voldoen aan de volgende voorwaarden:
 - a. het veldonderzoek voor de groenknolorchis dient te worden uitgevoerd in de periode 1 juni tot en met 31 juli;
 - b. het veldonderzoek dient vlakdekkend te worden uitgevoerd;
 - c. groeiplaatsen dan wel solitaire individuen van de groenknolorchis dienen ter plekke zichtbaar te worden gemarkeerd;
 - d. de ecologisch deskundige dient van de veldinventarisatie verslag te doen in het ecologisch logboek (voorschrift 3 onder g).
23. De grondwaterbemaling mag niet langer duren dan noodzakelijk voor de uitvoering van de werkzaamheden. De bemaling moet, om onnodige verlaging te voorkomen, zo worden ingesteld dat de grondwaterstand niet verder daalt dan de vereiste grondwaterstand zoals opgenomen in de memo 'Renovatie winning, Effecten uitvoering (droogzetten plassen en bemalingen)', Haskoning Nederland B.V., BI3935-WM_ME-250606-1149 van 6 juni 2025.
24. Indien individuen dan wel concrete groeiplaatsen / clusters van de groenknolorchis buiten de reeds in de aanvraag aangegeven te sparen groeiplaatsen aanwezig zijn en niet behouden kunnen blijven, dan dienen deze getransplanteerd (verplaatst) te worden. Hiervoor gelden de volgende randvoorwaarden:
 - a. Het verplaatsen / transplanteren van de groenknolorchis dient uitgevoerd te worden door de ecologisch deskundige (voorschrift 4);
 - b. Bij concrete clusters/groeiplaatsen wordt daar waar de groeiplaats niet kan worden gespaard en/of de clusters niet direct binnen de te sparen groeiplaatsen binnen het werkgebied kunnen worden bijgeplaatst, het zodemateriaal zorgvuldig weggenomen onder ecologische begeleiding en in depot gezet binnen het werkgebied om na afronding van de werkzaamheden weer te worden teruggeplaatst in het werkgebied;
 - c. Een enkel individu kan handmatig worden uitgestoken (met voldoende ruimte rondom de plant met een gemiddelde diameter van 30 cm en een cilinder van 20 cm diep) en direct worden verplaatst naar de bestaande groeiplaats van de soort binnen het werkgebied;
 - d. Uitsluitend wanneer clusters of individuen naar het oordeel van de ecologische deskundige niet goed bijgeplaatst kunnen worden binnen de bestaande groeiplaatsen in het werkgebied (en waarvan verslag wordt gedaan in het logboek), dan kunnen deze elders in het Natura 2000-gebied worden bijgeplaatst in bestaande groeiplaatsen;
 - e. Van de transplantatie (verplaatsing) van groenknolorchis, dient verslag te worden gedaan in het ecologisch logboek (voorschrift 3 onder g), hierbij dienen de exacte plaatsingslocaties op kaart te worden vermeld.

Specifieke voorschriften monitoring glad biggenkruid en groenknolorchis

25. Aan deze omgevingsvergunning is een monitoringsverplichting verbonden naar de functionaliteit van de groeiplaatsen van de groenknolorchis en het glad biggenkruid. Er dient gedurende een periode van vijf jaar gemonitord te worden door een ecologisch deskundige op het gebied van vaatplanten vanaf het eerstvolgende groeiseizoen nadat de werkzaamheden per deelgebied zijn afgerond. Op deze monitoring zijn de volgende randvoorwaarden van toepassing:
 - a. het onderzoek dient soortgericht uitgevoerd te worden en in een periode dat de trefkans voor de groenknolorchis en het glad biggenkruid het grootst is;

- b. de monitoring dient te worden uitgevoerd conform de meest recente onderzoeksrichtlijnen zoals beschreven in de Handleiding 'Staat deze plant er nog?'⁶ van FLORON;
- c. het onderzoek dient vlakdekkend⁷ te worden uitgevoerd. Een kaart met het onderzochte gebied dient onderdeel te zijn van de rapportage genoemd in sub h;
- d. individuele planten of meerdere planten bij elkaar (cluster) dienen ingemeten te worden met een gps-apparaat met voldoende nauwkeurigheid (max 1 -2 meter afwijking) met vermelding van de exacte aantallen. Het hanteren van een aantalsschaal (Tansley en of FLORON-schaal) is voor de groenknolorchis niet toegestaan. Indien meer dan 50 exemplaren van het glad biggenkruid in een cluster wordt aangetroffen, kan de abundantieschaal worden toegepast;
- e. de staat waarin de plant zich bevindt, dient genoteerd te worden en hierbij dient onderscheidt te worden gemaakt tussen de volgende categorieën: bladontplooiing/bladrozet, vegetatieve plant en bloeiende plant;
- f. er dient concreet te zijn gemotiveerd welke SMART-definitie wordt gegeven aan een goede, matige en slechte kwaliteit van de groeiplaats van het glad biggenkruid en de groenknolorchis, zodat dit ook heldere handvatten geeft voor het behoud van kwaliteit en eventuele maatregelen ter verbetering;
- g. de resultaten van de monitoring dienen jaarlijks voor 1 februari van het opvolgende jaar te worden aangeleverd bij OZHZ (zie voorschrift 1);
- h. de resultaten van de monitoring dienen te worden opgeleverd in een rapportage, waarin in ieder geval dient te worden opgenomen:
 - ii. de data, tijden en weercondities van de veldbezoeken, de wijze waarop de monitoring heeft plaatsgevonden, de inzet van apparatuur, het aantal waarnemers en de waarnemingen en aantallen per soort die zijn gedaan per veldbezoek; en;
 - iii. een heldere conclusie over de effectiviteit van de maatregelen.
- i. indien uit de monitoringsresultaten blijkt dat de verwachte resultaten uitblijven en niet uit te sluiten is dat dit te wijten valt aan de uitvoering van de betreffende maatregelen, dan dient in aanvulling op onder d. van dit voorschrift een voorstel te worden ingediend voor verdere optimalisatie of extra maatregelen te worden opgenomen, of kunnen door de OZHZ aanvullende maatregelen worden opgelegd;
- j. voorstellen voor optimalisatie en extra maatregelen zoals bedoende onder e. van dit voorschrift mogen pas worden uitgevoerd na goedkeuring van het voorstel door de OZHZ;
- k. indien de monitoringsresultaten hiertoe aanleiding geven, kunnen er aanvullende maatregelen worden opgelegd;
- l. de door de OZHZ goedgekeurde en/of opgelegde aanvullende maatregelen dienen in het opvolgende jaar tevens te worden gemonitord.

Specifieke zorgplicht

In de Omgevingswet zijn algemene zorgplichten opgenomen voor de fysieke leefomgeving. Voor alle van nature in het wild levende planten en dieren en hun leefgebied geldt daarnaast de specifieke zorgplicht zoals opgenomen in artikel 11.27 van het Besluit activiteiten leefomgeving. In het kader van de specifieke zorgplicht dient onder meer rekening gehouden te worden met broedgevallen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

In december 2024 is voor het eerst een otter vastgesteld in het deelgebied Meijndel, behorend tot het Natura 2000-gebied Meijndel en Berkheide. Op 16 juni 2025 zijn met behulp van een wildcamera tenminste twee individuen waargenomen nabij de Plasjes van Simon in het deelgebied Berkheide. Op basis van het beeldmateriaal wordt aangenomen dat het een vrouwtje met jong betreft. Op dit moment is niet vastgesteld of sprake is van een

⁶ <https://www.floron.nl/meedoen/staat-deze-plant-er-nog>

⁷ Vlakdekkend: onderzoek van het volledige oppervlak.

duurzame vestiging van de otter binnen het Natura 2000-gebied. De otter is in het duingebied niet eerder gedocumenteerd, waardoor gegevens over het gebruik van het gebied door aanwezige otters ontbreken. Kennis over het gebruik van leefgebieden door de soort in andere landschaps- en habitatstypen, zoals laagveen, rivieren en hoogveenmoerassen, kan niet zonder meer worden toegepast op het duingebied, vanwege afwijkende omgevingscondities zoals hoge recreatiedruk, de aanwezigheid van honden en de functie als drinkwaterwingebied. Momenteel wordt onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid en het terreingebruik van otters in het gebied. Ter invulling van de specifieke zorgplicht is onderstaand maatwerkvoorschrift aan deze omgevingsvergunning verbonden.

Maatwerkvoorschrift Specifieke Zorgplicht - Otter

De aanwezigheid van de otter dient gedurende de werkzaamheden gemonitord te worden. Hieraan zijn de volgende voorwaarden verbonden:

- a. bij de start van de werkzaamheden dient de (mogelijke) aanwezigheid van de otter dagelijks gemonitord te worden door het plaatsen van cameravallen, waarbij:
 - er tenminste 8 cameravallen worden geplaatst en deze minimaal twee maanden continu in en rondom het plangebied aanwezig zijn;
 - de camera's op kansrijke locaties ter beoordeling van de ecologisch deskundige (voorschrift 4) dienen te worden geplaatst;
 - voorgaande de locaties dienen te worden weergegeven op een kaart met bijbehorende ecologische onderbouwing over de potentie van de betreffende plek. Dit is opgenomen in het ecologisch logboek (voorschrift 3 onder g) en op locatie beschikbaar voor OZHZ (digitaal of analoog).
- b. de aanwezigheid van zichtwaarnemingen, sporen en/of spraints dienen expliciet te worden opgenomen in het ecologisch logboek (voorschrift 3 onder g).

Aanwijzingen voor gebruik

- Deze omgevingsvergunning geldt alleen voor de beschermde soorten en flora- en fauna-activiteiten die in dit besluit genoemd zijn en voor de werkzaamheden die conform de aanvraag uitgevoerd worden, voor zover in deze omgevingsvergunning zelf niet anders aangegeven is.
- Indien de vergunninghouder deze omgevingsvergunning wil verlengen, dient tijdig en bij voorkeur zes maanden voorafgaand aan het aflopen van de geldigheidstermijn een aanvraag te worden gedaan via het Omgevingsloket. De aanvraag dient te voldoen aan de indieningsvereisten.

Ongewoon voorval

Ook dient u rekening te houden met het onverwijld melden van een ongewoon voorval als bedoeld in artikel 11.34 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Dit geldt als er tijdens de uitvoering van flora- en fauna-activiteiten een gebeurtenis plaatsvindt die direct gevolgen heeft voor de natuur. In dat geval dient u direct contact op te nemen met de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (voorschrift 1).

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 15 mei 2025 hebben wij namens Dunea N.V. een aanvraag ontvangen voor een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit. De aanvraag heeft samengevat betrekking op het uitvoeren van renovatiewerkzaamheden aan Winning 3, natuurherstel en de aanleg van infiltratieplas 37.2 in het Natura 2000-gebied Meijendel & Berkheide. De omgevingsvergunning wordt aangevraagd voor de periode 1 augustus 2025 tot en met 1 maart 2029.

De aanvraag is ingediend voor de volgende vergunningplichtige handelingen en beschermde soorten:

- Artikel 11.46, eerste lid, aanhef en onder a, van het Besluit activiteiten leefomgeving voor het opzettelijk doden en vangen van de rugstreeppad (*Epidalea calamita*), de zandhagedis (*Lacerta agilis*) en de gevlekte witsnuitlibel (*Leucorrhinia pectoralis*);
- artikel 11.46, eerste lid, aanhef en onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving voor het opzettelijk verstoren van de rugstreeppad (*Epidalea calamita*), de zandhagedis (*Lacerta agilis*) en de gevlekte witsnuitlibel (*Leucorrhinia pectoralis*);
- artikel 11.46, eerste lid, aanhef en onder c, van het Besluit activiteiten leefomgeving voor het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de rugstreeppad (*Epidalea calamita*), de zandhagedis (*Lacerta agilis*) en de gevlekte witsnuitlibel (*Leucorrhinia pectoralis*);
- artikel 11.46, eerste lid, aanhef en onder e, van het Besluit activiteiten leefomgeving voor het opzettelijk plukken en te verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen in zijn natuurlijk verspreidingsgebied van de groenknolorchis (*Liparis loeselii*);
- artikel 11.47, eerste lid, aanhef en onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving voor het anders dan verkoop onder zich hebben van de rugstreeppad (*Epidalea calamita*), de zandhagedis (*Lacerta agilis*) en de groenknolorchis (*Liparis loeselii*);
- artikel 11.48, van het Besluit activiteiten leefomgeving voor het vangen van de rugstreeppad (*Epidalea calamita*) en de zandhagedis (*Lacerta agilis*), door gebruikmaking van niet-selectieve middelen die de plaatselijke verdwijning of ernstige verstoring van de rust van populaties van soorten tot gevolg kunnen hebben;
- artikel 11.54, eerste lid, aanhef en onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving voor het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de boommarter (*Martes martes*);
- artikel 11.54, eerste lid, aanhef en onder c, van het Besluit activiteiten leefomgeving voor het opzettelijk plukken en te verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen in zijn natuurlijk verspreidingsgebied van het glad biggenkruid (*Hypochaeris glabra*).

Relevante documenten

Bij de aanvraag met DSO-nummer 2025051502083 zijn de volgende gegevens ingediend, die gebruikt zijn voor de inhoudelijke beoordeling en onderdeel uitmaken van deze omgevingsvergunning:

- Begeleidende brief aanvraag Flora en Fauna-activiteit Winning 3, Dunea N.V., 15 mei 2025 (ODH1389796);

- Bijlage 1. Projectbeschrijving Winning 3, Dunea N.V., kenmerk: DUN-W3-25-PRB-3, versienummer: 3, 26 juni 2025 (ODH1434300);
- Bijlage 1a. Projectbeschrijving, bijlage 4 Natuurambitie_v2 (ODH1434301);
- Bijlage 2. Quicksan project 'Winning 3' Programma Berkheide, Waardenburg Ecology, rapportnummer: 24-0165, versie 1.2, 26 juni 2025 (ODH1434302);
- Bijlage 3. Nader ecologisch onderzoek Winning 3 en Overbrugging te Berkheide, Waardenburg Ecology, rapportnummer 24-329, 27 september 2024 (ODH1389786);
- Bijlage 4. Notitie resultaten eDNA onderzoek winning 3, Waardenburg Ecology, kenmerk 22-0627/KirHu/eDNA, 15 mei 2025 (ODH1389784);
- Bijlage 5. Activiteitenplan project 'Winning 3' Programma Berkheide, Waardenburg Ecology, rapportnummer 24-243, versie 1.2, 27 juni 2025 (ODH1434303);
- Bijlage 6. Toelichting Omgevingsvergunning Flora- en Fauna-activiteit omgevingswet, Dunea N.V., Versie 1, 14 april 2025 (ODH1389780);
- Bijlage 7. Optimalisatie Winning 3 – Geohydrologische berekeningen t.b.v. vergunning, Royal HaskoningDHV, Referentie: BI3935-WM-RP-250207-0744, 7 februari 2025 (ODH1389790);
- Bijlage 8. Memo Renovatie Winning 3 – effecten droogzetten plassen en bemalingen, Royal HaskoningDHV, Kenmerk: BI3935-WM-ME-2500606-1149, 6 juni 2025 (ODH1389792);
- Bijlage 9. Participatie project Winning 3, Dunea N.V., versienummer 1.0, 6 maart 2025 (ODH1389794);
- Bijlage 10. Adviesrapport Maaiveld- en inrichtingsontwerp Winning 3, Berkheide, Ecogroen bv, projectcode: 23-395, 5 juli 2024 (ODH1389778);
- Bijlage 11. Verzoek om geen gebruik te maken van uitgestelde in werking treding, Dunea N.V., 11 maart 2025 (ODH1389788);
- Bijlage 12. Waterspitsmuizen aantonen kan op vier manieren, De Levende natuur, nummer 05 2024, bladzijde 182-187 (ODH1434305);
- Bijlage 13. Notitie Ecologisch ontwerp winning 3 en beschermde soorten, Ecogroen bv, kenmerk: 23-395, 14 oktober 2024 (ODH1434306);
- BVP-2023.13.2_eDNA capsule samplingprotocol maatbeker, Datura Molecular Solutions BV (ODH1460053).

Doordat de aangeleverde gegevens onvolledig waren, is op 24 juni 2025 en 21 juli 2025 verzocht om aanvullende gegevens. De volgende aanvullende gegevens zijn ontvangen:

- Beantwoording Dunea - Verzoek aanvullende informatie Flora en fauna 24 juni 2025, 27 juni 2025 (ODH1434279);
- Beantwoording Dunea Verzoek aanvullende informatie Flora en fauna 21 juli 2025, 24 juli 2025 (ODH1460054);
- Verzoek Dunea Flora en Fauna-activiteit publiceerbaar, 26 augustus 2025 (ODH1490963);
- Beantwoording Dunea - Aanvullende vragen Flora en fauna Winning 3, 20 augustus 2025, 26 augustus 2025 (ODH1505610);
 - Flora overzicht (ODH1505613);
 - Detail 1 (ODH1505616);
 - Detail 2 (ODH1505622);
 - Detail 3 (ODH1505626).

Procedure

Reguliere voorbereidingsprocedure

Titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 16.64 van de Omgevingswet (hierna: Ow) zijn toegepast op deze aanvraag. Overeenkomstig artikel 16.57 van de Ow is kennisgegeven van de aanvraag via www.officiëlebekendmakingen.nl.

Beslistermijn

Gelet op artikel 16.64, eerste lid, van de Ow is de termijn voor de afhandeling van de aanvraag acht weken. Met toepassing van artikel 16.64, tweede lid, van de Ow hebben wij deze termijn op 30 mei 2025 met zes weken verlengd.

Ontvankelijkheid en volledigheid

De flora- en fauna-activiteit wordt verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 5.10, eerste lid, aanhef en onder e, van de Ow, artikel 11.24 van het Besluit activiteiten omgevingsrecht (hierna: Bal) en artikel 4.6, eerste lid, aanhef en onder e, van het Omgevingsbesluit zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Na ontvangst van de aanvraag hebben wij deze getoetst op volledigheid. In de Omgevingsregeling zijn naast algemene ook specifieke indieningsvereisten opgenomen waar een aanvraag omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit aan dient te voldoen. Ook hebben wij getoetst of de aangeleverde gegevens voldoende zijn voor de voorbereiding van de beschikking en het inhoudelijk beoordelen van de aanvraag.

Doordat de aanvraag onvolledig was, is de procedure op 24 juni 2025 en 21 juli 2025 opgeschort en is verzocht de ontbrekende gegevens aan te leveren. Op 27 juni 2025, 24 juli 2025 en 26 augustus 2025 hebben wij aanvullende gegevens ontvangen, waarna de procedure is hervat.

Voor project Winning 3 is ook een omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit aangevraagd. Op deze aanvraag wordt separaat een besluit genomen. De ontwerpbeschikking is op 31 juli 2025⁸ gepubliceerd. Tevens is een omgevingsvergunning – ontgrondingsactiviteit aangevraagd, waar separaat een besluit op is genomen. De beschikking is op 18 augustus 2025 gepubliceerd. Op 15 juli 2025 is een melding voor de activiteit ‘vellen van houtopstanden’ ontvangen.

Participatie

De opzet en uitkomsten van het participatieproces zijn op grond van artikel 7.4 van de Omgevingsregeling onderdeel van de aanvraag. Bij deze aanvraag heeft participatie plaatsgevonden met Staatsbosbeheer, Stichting Duinbehoud en Stichting Berkheide Coepelduynen.

Inwerkingtreding

Artikel 16.79, eerste lid, aanhef en onder a, van de Ow bepaalt dat een omgevingsvergunning in werking treedt met ingang van de dag na de dag waarop het besluit is bekendgemaakt. In artikel 16.79, tweede lid, van de Ow staat dat in afwijking van het eerste lid het bevoegd gezag in de omgevingsvergunning bepaalt dat die in werking treedt met ingang van de dag waarop vier weken zijn verstreken sinds de dag van bekendmaking of terinzagelegging als naar zijn oordeel:

- a. het verrichten van de activiteit die de omgevingsvergunning mogelijk maakt binnen die vier weken kan leiden tot een wijziging van een bestaande toestand die niet kan worden hersteld; en
- b. de regels over het verlenen van de omgevingsvergunning ertoe strekken die bestaande toestand te beschermen.

Gelet op het feit dat binnen vier weken de rugstreeppad en de zandhagedis kan worden gedood op grond van deze omgevingsvergunning, zijn wij van mening dat artikel 16.79, tweede lid, van de Ow van toepassing is. Op grond van artikel 16.79, vijfde lid, van de Ow, kan het bevoegd gezag in afwijking van het tweede lid bepalen, dat het eerder in werking treden van een omgevingsvergunning vanwege spoedeisende omstandigheden nodig is en dat het besluit eerder in werking treedt en het vierde lid niet van toepassing is. Aanvrager heeft middels in haar verzoek van 11 maart 2025 (Bijlage 11 van de aanvraag) het bevoegd gezag verzocht om in verband met het maatschappelijk

⁸ [Provinciaal blad 2025, 12697 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen](#)

belang en de spoedeisendheid van het project en, gelet op de ecologie van de betrokken soorten af te wijken van de uitgestelde inwerkingtreding en het besluit direct in werking te laten treden. Spoedeisende omstandigheden zijn onder meer aan de orde vanwege de noodzaak om de voorbereidende werkzaamheden (afschermen en afvangen) op korte termijn uit te voeren, in relatie tot de kwetsbare winterrustperiode van de rugstreeppad en de zandhagedis. Vanwege voorgaande redenen, besluiten wij dat deze omgevingsvergunning in werking treedt met ingang van de dag na de dag van bekendmaking ervan.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag is getoetst aan artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de Ow, waarin is opgenomen dat het verboden is om aangewezen flora- en fauna-activiteiten uit te voeren zonder omgevingsvergunning. In het Bal worden deze flora- en fauna-activiteiten benoemd en zijn de beschermingsregimes opgenomen voor inheemse planten en dieren. Het eerste regime geldt voor vogels op grond van de Vogelrichtlijn. Het tweede regime geldt voor planten en dieren op basis van de Habitatrichtlijn en bijlage II bij het verdrag van Bern en bijlage I bij het verdrag van Bonn. Het derde regime beschrijft de bepalingen voor andere (nationaal beschermde) soorten. De aanvraag is tevens getoetst aan de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland.

De omgevingsvergunning is aangevraagd voor de rugstreeppad, de zandhagedis en de gevlekte witsnuitlibel, dit is een van nature in Nederland in het wild levend dier van een soort genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn. Beide soorten zijn tevens opgenomen in bijlage II bij het Verdrag van Bern.

Paragraaf 11.2.3 van het Bal, met betrekking op de Habitatrichtlijn en bijlage II bij het verdrag van Bern en bijlage I bij het verdrag van Bonn, bepaalt voor welke flora- en fauna-activiteiten met gevolgen voor plant- en diersoorten een omgevingsvergunning nodig is. Artikel 8.74k van het Bkl geeft de voorwaarden voor het kunnen verlenen van een omgevingsvergunning. Op grond van artikel 11.46, eerste lid, aanhef en onder a, b, d en e, van het Bal geldt een verbod op het uitvoeren van flora- en fauna-activiteiten zonder omgevingsvergunning voor:

- het opzettelijk te doden of te vangen van de rugstreeppad, de zandhagedis en de gevlekte witsnuitlibel;
- het opzettelijk te verstoren van de rugstreeppad, de zandhagedis en de gevlekte witsnuitlibel;
- het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de rugstreeppad, de zandhagedis en de gevlekte witsnuitlibel;
- het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, onwortelen of vernielen van de groenknolorchis.

De omgevingsvergunning is aangevraagd voor de boommarter en het glad biggenkruid, dit is een van nature in Nederland in het wild levend dier of plant van een soort genoemd in bijlage IX, onder B bij de Ow (bij het Bal).

Paragraaf 11.2.4 van het Bal, met betrekking op de nationaal beschermde soorten, bepaalt voor welke flora- en fauna-activiteiten met gevolgen voor (nationaal beschermde) soorten een omgevingsvergunning nodig is. Artikel 8.74l van het Bkl geeft de voorwaarden voor het kunnen verlenen van een omgevingsvergunning. Op grond van artikel 11.54, eerste lid, aanhef en onder b en c, van het Bal geldt een verbod op het uitvoeren van flora- en fauna-activiteiten zonder omgevingsvergunning voor:

- het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van de boommarter;
- het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, onwortelen of vernielen van het glad biggenkruid.

Op grond van artikel 8.74k en 8.74l, eerste lid, van het Bkl wordt een omgevingsvergunning slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing voor het verrichten van de activiteit bestaat;

- de activiteit nodig is omdat tenminste één van de belangen genoemd in artikel 8.74k en 8.74l, eerste lid, aanhef en onder b, van het Bkl aan de orde is; en
- de activiteit niet leidt tot verslechtering van de staat van instandhouding van de rugstreeppad, de zandhagedis, de gevlekte witsnuitlibel, de groenknolorchis, het glad biggenkruid en de boomarter en de activiteit geen afbreuk doet aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Op grond van artikel 8.74r, eerste lid, van het Bkl, worden aan een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 11.48 van het Bal voorschriften verbonden over de te gebruiken middelen.

Op grond van artikel 8.74o, eerste lid, van het Bkl, worden aan een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 11.37, eerste lid, van het Bal voorschriften verbonden, die inhouden:

- a. de middelen, installaties of methoden voor het vangen of doden;
- b. de tijd en locatie waarvoor de omgevingsvergunning geldt;
- c. de soorten van vogels, of hun nesten, rustplaatsen of eieren, waarvoor de omgevingsvergunning geldt; en
- d. de wijze waarop het risico voor het behoud van de vogelstand wordt beperkt.

Tot slot geldt voor alle inheemse soorten in alle gevallen de specifieke zorgplicht (artikel 11.27 van het Bal). Het gaat dan zowel om beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten. De specifieke zorgplicht geldt ongeacht of er een vrijstelling geldt of een omgevingsvergunning is verleend. In de specifieke zorgplicht staat kort samengevat dat eenieder zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, schade aan deze soorten dient te voorkomen. Op grond van artikel 11.31 van het Bal, kan over artikel 11.27 van het Bal een maatwerkvoorschrift worden gesteld. In lid 4 van artikel 11.31 van het Bal is opgenomen, dat op het stellen van een maatwerkvoorschrift over een flora- en fauna-activiteit de beoordelingsregels en de bepalingen over vergunningvoorschriften in paragraaf 8.6.2 van het Besluit kwaliteit leefomgeving van overeenkomstige toepassing zijn.

Beoordeling

Natuurwaardenonderzoek en vergunningplicht

Aanvrager Dunea N.V. (hierna: Dunea) is verantwoordelijk voor de productie en levering van drinkwater in het westelijk deel van Zuid-Holland. Om voldoende drinkwater te kunnen blijven leveren, moet Dunea in de komende jaren de capaciteit van het drinkwater verhogen. Het Programma Berkheide⁹ omvat een aantal projecten welke als doel hebben om op korte termijn de bestaande productiecapaciteit en leveringszekerheid veilig te stellen door het uitvoeren van renovatiewerkzaamheden en uitbreidingen om aan de vraag naar drinkwater te kunnen voldoen.

Project Winning 3 is een van de projecten binnen Programma Berkheide voor de korte termijn doelstelling. Het project heeft als doel om de bestaande winning van geïnfiltreerd voorgezuiverd rivierwater voor drinkwater te renoveren en te regenereren (optimaliseren) om de aanvoercapaciteit en de leveringszekerheid van drinkwater te waarborgen en op te waarderen. Winning 3 bevindt zich in het zuidoostelijk deel van wingebed Berkheide in Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide. De winning loopt globaal van noord naar zuid en heeft een omtrek van circa vier kilometer met in totaal 375 winputten. De winning is omgeven door infiltratieplassen en in het midden ligt een duinvallei met 11 kwelplassen.

Project Winning 3 betreft in de eerste plaats de renovatie van de bestaande winningen van drinkwater. Behalve dat de capaciteit van Winning 3 sterk is teruggelopen, voldoet deze ook niet meer aan de huidige eisen die gelden voor de verblijftijd van oppervlaktewater in de bodem in relatie tot risico's op een bacteriologische besmetting. Daarnaast staat er soms water op het maaiveld en dit heeft invloed op de onverzadigde zone. Een tweede

⁹ Zie ook: <https://www.dunea.nl/duinen/werkzaamheden/grote-projecten/werkzaamheden-duingebied-berkheide>

onderdeel van de renovatie is het verbeteren en behouden van de aanwezige natuurwaarden wat zich vertaalt naar een uitbreiding van het habitatype H2190B Vochtige duinvallei (kalkrijk) en het verbeteren van de kwaliteit van het habitatype H2190A Vochtige duinvallei (open water) en H2190D Vochtige duinvallei (hoge moerasplanten).

Hiervoor is onder andere herprofilering van de kwelplasbodem en het maaiveld rondom de kwelplassen noodzakelijk. Het aanleggen van drains onder kwelplassen 8 tot en met 11 naar infiltratieplas 37 is nodig om terugstroming van water naar winputten te voorkomen en daarmee de bacteriologische betrouwbaarheid te verbeteren. Onderdeel van het project is ook het aanleggen van een nieuwe infiltratieplas 37-2. De nieuwe infiltratieplas dient te voldoen aan de technische ontwerpeisen voor een infiltratieplas in relatie tot veiligheid waaronder de risico's op bacteriologische besmetting. De infiltratieplas wordt voorzien van een natuurvriendelijke oever. Deze maatregel houdt direct verband met het voorkomen van negatieve effecten in de vochtige duinvallei de Zwarte Pan.

De werkzaamheden zijn globaal beschreven als volgt:

De bestaande winning renoveren om de leveringszekerheid te vergroten

- Het verplaatsen van 55 winputten ten behoeve van de verblijftijd;
- De winning in drie secties verdelen ten behoeve van een nauwkeurige besturing van het winniveau;
- Het aanleggen van acht nieuwe motorbediende afsluiters;
- Het instellen van maximaal plaspeil voor kwelplas 8 tot en met 11 ten behoeve van de bacteriologische betrouwbaarheid;
- Het aanleggen van peilmetingen ten behoeve van bedrijfsvoering en monitoring;
- Het renoveren van 68 winputten;
- Het reinigen en vernieuwen van leidingen en appendages;
- Het onderhoudspad egaliseren en herstellen waar nodig, plaatselijk ophogen;
- Het pompgebouw aanpassen naar de huidige ARBO-regels, inclusief het aanpassen van leidingen en putten;
- Het uitvoeren van oeveraanpassingen van 13 infiltratieplassen;
- Het verwijderen van het organisch verrijkt zand (OVZ) uit 13 infiltratieplassen;
- Het verwijderen van 18 winputten en schoonmaakputten;
- Het verwijderen van houtopstanden.

Natuurherstelwerkzaamheden

- Het herprofilen van het maaiveld, het ophogen of verlagen waar nodig;
- Het herprofilen van de kwelplasbodem waar nodig;
- Het ontwikkelen van het habitatype vochtige duinvallei door plagwerkzaamheden;
- Het aanleggen van natuurvriendelijke oevers in de infiltratieplassen;
- Het aanleggen van de nieuwe infiltratieplas 37-2 van circa 1024 m² om negatieve effecten in de Zwarte Pan te voorkomen.

Volgens de aangeleverde planning wordt de uitvoering van de werkzaamheden voor Winning 3 in twee fasen aangepakt. De voorbereidende werkzaamheden van het noordelijke deel starten op 1 augustus 2025 (eerste werkseizoen). Vanaf 1 september 2025 beginnen de werkzaamheden voor het vernieuwen van Winning 3. Na afronding van de werkzaamheden wordt de bemaling gestopt en worden de infiltratie- en kwelplassen op peil gebracht. Vervolgens starten de voorbereidende werkzaamheden voor het zuidelijke deel op 1 augustus 2026 (tweede werkseizoen). Vervolgens worden vanaf 1 september 2026 de verdere werkzaamheden voor het vernieuwen van Winning 3 uitgevoerd.

Overtreding verbodsbepaling(en)

Het voorkomen van de rugstreeppad, de zandhagedis, de groenknolorchis, het glad biggenkruid, de gevlekte witsnuitlibel en de boommarter in Berkheide is bekend. Om te bepalen of sprake is van vergunningplichtige flora- en fauna-activiteiten heeft natuurwaardenonderzoek plaatsgevonden.

In 2024 is nader onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van de rugstreeppad en de zandhagedis binnen het plangebied, conform de meest recente soorteninventarisatieprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus (hierna: NGB). Op basis van de veldbezoeken, eDNA onderzoek, gegevens uit de Nationale Databank Flora en Fauna (hierna: NDFF) en expert judgement zijn de leefgebieden en de potentiële functies voor de gevlekte witsnuitlibel en de boommarter en de geschikte (potentiële) standplaatsen voor de groenknolorchis en het glad biggenkruid in kaart gebracht. Er wordt ervan uitgegaan dat al deze soorten in het plangebied voor kunnen komen, derhalve wordt er te allen tijde uitgegaan van een worstcasescenario.

Rugstreeppad en zandhagedis

Het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide maakt onderdeel uit van het natuurlijke verspreidingsgebied van de rugstreeppad en de zandhagedis. Beide soorten komen algemeen voor in Berkheide. Voor het Programma Berkheide wordt zoals hiervoor vermeld uitgegaan van een worstcasescenario, waarbij het plangebied in zijn algemeenheid wordt beschouwd als geschikt leefgebied voor de rugstreeppad en de zandhagedis. Tijdens de veldbezoeken zijn op basis van de aanwezige terreinkenmerken de potentiële voortplantings- en overwinteringsplaatsen voor de rugstreeppad en de zandhagedis in beeld gebracht (biotoopanalyse). Op basis van dit onderzoek wordt er in de aanvraag van uitgegaan dat de rugstreeppad en de zandhagedis en alle functies voor deze soorten, in het plangebied aanwezig zijn.

In het plangebied komen geschikte overwinteringsplaatsen van zowel de rugstreeppad als de zandhagedis algemeen voor, met name in de overgang tussen duingrasland en struweel. Aanwezige zandige open plekken kunnen dienen als overwinteringsplek voor de rugstreeppad en de zandhagedis, en daarnaast als ei-afzetplaats voor de zandhagedis. Op enkele meters afstand zijn voortplantingswateren van de rugstreeppad aanwezig. Dit betreffen wateren waar kooractiviteit is waargenomen. De infiltratieplassen, waar werkzaamheden gaan plaatsvinden, bestaan uit steile oevers met hoog opgaande begroeiing van struweel en riet, waarbij ondiepe oeverzones ontbreken. Deze plassen bevatten roofvissen waardoor deze plassen niet geschikt worden geacht als voortplantingswater van de rugstreeppad. De kwelplassen daarentegen hebben ondiepe oeverzones, waardoor deze geschikt kunnen zijn als voortplantingswater van de rugstreeppad, zoals is vastgesteld bij kwelplas 8.

Gelet op het voorgaande, valt niet uit te sluiten dat door het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden sprake zal zijn van aantasting van functioneel leefgebied van de rugstreeppad en de zandhagedis evenals aantasting van mogelijk aanwezige rust- en verblijfplaatsen. Aangezien de aanwezige individuen als gevolg van de werkzaamheden een alternatief moeten zoeken, worden ze tevens opzettelijk verstoord. Hiermee worden de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 11.46, eerste lid, aanhef en onder b en d, van het Bal overtreden.

Als mitigerende maatregel worden in het plangebied aanwezige rugstreeppadden en zandhagedissen afgevangen en verplaatst naar geschikt leefgebied buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Aangezien de gevangen individuen worden verplaatst en bij het afvangen gebruik wordt gemaakt van niet-selectieve vangmiddelen is voor de flora- en fauna-activiteiten als bedoeld in artikel 11.47, eerste lid, aanhef en onder a, en artikel 11.48 van het Bal een omgevingsvergunning benodigd. Ondanks de zorgvuldige werkwijze bij het afvangen, valt niet met zekerheid uit te sluiten dat toch individuen van deze soorten worden verwond of gedood. Om deze reden wordt ook voor de flora- en fauna-activiteit het worstcase doden van deze soorten zoals opgenomen in artikel 11.46, eerste lid, aanhef en onder a, van het Bal omgevingsvergunning aangevraagd.

Gevlekte witsnuitlibel

De gevlekte witsnuitlibel wordt waargenomen bij relatief grote wateren met verlandingsvegetatie en een laagveen karakter in duingebieden. Het water waar de gevlekte witsnuitlibel leeft is helder, ondiep (één meter of minder), matig voedselrijk en beschut. Het wijfje begint na de copulatie óf direct met eierleggen óf vliegt weg om later naar het water terug te komen. Het eierleggende wijfje tipt de eieren af op het wateroppervlak door met het achterlijf te slaan. De vrouwtjes herkennen een mozaïek van vegetatie en reflecterende waterspiegel als een geschikte plek. De eieren komen in een tijdsbestek van enkele weken uit. De larven leven in ondiep water met name in de verlandingszone waar moeras- en ondergedoken waterplanten een tamelijk dicht bladerdek vormen. Dergelijke plekken zijn moeilijk doordringbaar, wat het risico op vispredatie verkleint.

Op basis van het uitgevoerde eDNA-onderzoek is de gevlekte witsnuitlibel niet aangetroffen. Echter uit gegevens van de NDFF uit 2018 tot en met 2024 blijkt dat de gevlekte witsnuitlibel zicht voorplant rondom de kwelplassen 10 en 11. In 2023 is bij de kwelplas 11 een parend koppel gezien en in 2024 bij kwelplas 10. Bij kwelplas 9 zijn in de afgelopen jaren enkele exemplaren waargenomen. Als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden wordt er in de aanvraag worstcase van uitgegaan dat larven van de gevlekte witsnuitlibel aanwezig zijn in de kwelplassen 9, 10 en 11.

Gelet op het voorgaande, valt niet uit te sluiten dat door het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden sprake zal zijn van het in zijn natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk doden en verstoren van de gevlekte witsnuitlibel, evenals het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze beschermde soort. Hiermee worden de verbodsbepalingen zoals bedoeld in artikel 11.46, eerste lid, aanhef en onder a, b en d, van het Bal overtreden.

Boommarter

In het quickscanrapport is opgenomen dat tijdens het onderzoek in de bosschage ter hoogte van kwelplas 9 een vaste voortplantingsplaats en een niet-essentiële rustplaats in een uilenkast van de boommarter zijn vastgesteld. De boommarter is in Berkheide de afgelopen jaren regelmatig waargenomen. In mei 2024 is tijdens het onderzoek een boommarter met jongen in de uilenkast waargenomen, in maart 2025 is de boommarter nogmaals waargenomen bij dezelfde uilenkast. De uilenkast is daarmee in gebruik als rust- en kraamverblijfplaats. Gezien het feit dat de boommarter solitair leeft en een territorium kan hebben van 300 ha of groter, is het aannemelijk dat er één boommarter in het plangebied aanwezig.

De vaste voortplantingsplaats/rustplaats valt binnen de invloedsfeer van de geplande werkzaamheden. Gelet hierop valt niet uit te sluiten dat sprake is van overtreding van de verbodsbepaling zoals bedoeld in artikel 11.54, eerste lid, aanhef en onder b, van het Bal.

Groenknolorchis

De groenknolorchis is gebonden aan standplaatsen die afhankelijk zijn van de continue aanvoer van gebufferd grondwater en groeit op van nature voedselarme bodems. De soort is beperkt tot vegetaties met een open vegetatiestructuur en wordt onder andere aangetroffen in duinvalleien (zowel primaire als secundaire) trilvenen en kleine zeggemoerassen. In het duingebied van Dunea komt groenknolorchis uitsluitend voor in secundaire duinvalleien die zijn ontstaan door uitstuiving, of valleien die zijn ontstaan als gevolg van drinkwaterwinning. Op basis van de gegevens van de NDFF en de waarnemingen opgenomen in bijlage 2 Quickscan project 'Winning 3' Programma Berkheide van 15 mei 2025 wordt er in de aanvraag vanuit gegaan dat de soort voorkomt in de volgende duinvalleien: Boerendel en Knolletjesdel. Bij het oriënterend veldbezoek in april 2024 zijn geen exemplaren van de groenknolorchis in het plangebied van Winning 3 aangetroffen tijdens de veldbezoeken. Mogelijk dat de soort nog niet zichtbaar was gezien de veldbezoeken te vroeg in het jaar hebben plaatsgevonden. Wij hebben vastgesteld dat uit de NDFF (geraadpleegd op 27 augustus 2025) meerdere waarnemingen van de groenknolorchis in 2024 bekend zijn, zoals circa 20 exemplaren van de soort bij kwelplas 8. Dit komt ongeveer

overeen met het aantal exemplaren die in 2023 bij kwelplas 8 zijn aangetroffen. In 2023 zijn bij kwelplas 5 nog twaalf exemplaren en bij kwelplas 3 circa twee exemplaren van de groenknolorchis waargenomen. Tevens zijn waarnemingen van de groenknolorchis uit 2025 in de NDFF (raadpleging op 27 augustus 2025) bekend binnen het plangebied van Winning 3, waaronder 50 individuen van de groenknolorchis bij kwelplas 8 en drie individuen van de groenknolorchis bij kwelplas 5.

Gelet op het voorgaande valt op basis van de toegepaste modellering niet uit te sluiten dat aantasting van de standplaatscondities op de groeiplaatsen van de groenknolorchis kan optreden als gevolg van de ingebruikname van Winning 3 na uitvoering van de werkzaamheden. Aangezien verzuring van de toplaag negatief gecorreleerd is aan het voorkomen van de groenknolorchis is er sprake van opzettelijke vernieling binnen het natuurlijk verspreidingsgebied van de soort. Hiermee wordt de verbodsbepaling opgenomen in artikel 11.46, eerste lid, aanhef en onder e, van het Bal overtreden.

Glad biggenkruid

Het glad biggenkruid is een composiet die in het kustgebied gebonden is aan open (niet verstuijbaar) zand of laagblijvend duingrasland met voldoende duurzame open vegetatiestructuur. De composiet is gebonden aan voedselarme standplaatsen die kalkloos of kalkarm zijn. Glad biggenkruid is een therofyt wat betekent dat de soort eenjarig is en de cyclus van bloei, zaadzetting en kieming binnen één jaar voltooit. Groeiplaatsen hebben als gevolg van deze strategie een onbestendig karakter. De aanwezigheid van het glad biggenkruid in het plangebied wordt in de aanvraag aangenomen. Als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden wordt worstcase uitgegaan van het tijdelijk verdwijnen van een oppervlakte aan Habitatype H2130 Grijze duinen (circa 8,54 hectare aan habitatype H2130 Grijze duinen) met groeiplaatsen die in potentie geschikt zijn als standplaats voor het glad biggenkruid. Met de voorgenomen natuurmaatregelen die onderdeel uitmaken van het project neemt het oppervlakte aan habitatype H2130 Grijze duinen met 1,15 hectare toe.

Het glad biggenkruid is aanwezig in het plangebied waar de werkzaamheden plaats vinden. Gelet op het voorgaande, valt niet uit te sluiten dat er sprake zal zijn van het afsnijden, ontwortelen of vernielen van het glad biggenkruid binnen zijn natuurlijk verspreidingsgebied als gevolg van de werkzaamheden. Hiermee wordt de verbodsbepaling zoals bedoeld in artikel 11.54, eerste lid, aanhef en onder c, van het Bal overtreden.

Belangenonderbouwing

De omgevingsvergunning is aangevraagd op grond van het belang van 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' en het belang van 'de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats' en voor het glad biggenkruid en de boomarter ook in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied (artikel 8.74k en 8.74l van het Besluit kwaliteit leefomgeving).

Aanvrager Dunea is verantwoordelijk voor de productie en levering van drinkwater in het westelijk deel van Zuid-Holland. Dunea beheert drie duingebieden tussen Monster en Katwijk, die deel uitmaken van Nationaal Park Hollandse Duinen: Solleveld, Meijndel en Berkheide. Deze drie duingebieden zijn van groot belang voor het zuiveren van drinkwater. De verwachting is dat de vraag naar drinkwater ook de komende jaren blijft stijgen.

Met het Rijk is afgesproken dat de provincies samen met de drinkwaterbedrijven een verkenning uitvoeren om te komen tot een strategie om voor de lange termijn de drinkwatervoorziening veilig te stellen.¹⁰ In de 'Verkenning Drinkwatervoorziening Zuid-Holland 2040' zijn strategieën uitgewerkt voor een robuuste drinkwatervoorziening in

¹⁰ Eindrapportage Verkenning robuuste drinkwatervoorziening 2040, zie: <https://drinkwaterverkenning.ireport.royalhaskoningdhv.com/en> Eindrapportage Verkenning robuuste drinkwatervoorziening 2040 (royalhaskoningdhv.com).

de provincie in 2040. Naast de toenemende vraag is van belang dat de waterkwaliteit van met name het oppervlaktewater onder druk staat. In het leveringsgebied van Dunea groeit het aantal inwoners naar verwachting van 1,3 miljoen naar 1,5 miljoen inwoners in 2030. Dunea heeft voor de periode 2018-2025 het Programma Berkheide gestart om dit waterwingebied maximaal in te kunnen zetten voor de stijgende drinkwatervraag. In de projectbeschrijving van Winning 3 van 26 juni 2025 (met kenmerk ODH1434300) is opgenomen dat capaciteitsuitbreiding met 7,1 miljoen m³ voor 2030 nodig is om de maximale capaciteit van 32,1 miljoen m³ te kunnen winnen, waar mogelijk in samenhang met de opgave voor renovatie. Project Winning 3 ligt in wingebied Berkheide en maakt onderdeel uit van de opgave voor renovatie. Een doelstelling van het project Winning 3 is om de bacteriologische betrouwbaarheid van het gewonnen water te vergroten en daarmee de leveringszekerheid in de regio te vergroten. Ter onderbouwing van het wettelijk belang is verwezen naar het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 11 september 2012 (ECLI:EU:C:2012:560), waarin is aangegeven dat drinkwatervoorziening in beginsel direct verband houdt met de menselijke gezondheid. De drinkwaterwinning in de duinen vindt zijn oorsprong in de noodzaak om ten behoeve van de menselijke gezondheid de bevolking van schoon en betrouwbaar drinkwater te voorzien. Dit is randvoorwaardelijk voor het uitbannen van infectieziektes en daarmee tot op de dag van vandaag één van de belangrijke pijlers onder de volksgezondheid. De veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening en de volksgezondheid maken dat de beschikbaarheid van voldoende kwalitatief goed drinkwater van groot maatschappelijk belang is.

Drinkwater is een eerste levensbehoefte. In de Drinkwaterwet is dan ook de zogenaamde 'zorgplicht drinkwater' opgenomen en is ook vastgelegd dat duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening als dwingende reden van groot openbaar belang geldt (artikel 2 en 3). Ook wordt in 'Richtlijnen voor de toepassing van artikel 6, lid 4, van de Habitatrichtlijn' als voorbeeld voor een dwingende reden van groot openbaar belang genoemd: het leveren van voldoende water voor menselijk verbruik, industrieel gebruik en de landbouw.

Flora en fauna

Met het Programma Berkheide wil Dunea ook bijdragen aan natuurherstel en natuurontwikkeling. Tegelijkertijd wordt, met de optimalisatie van de winning, natuurontwikkeling en -herstel uitgevoerd. Dit betreft de ontwikkeling van de voor het Natura 2000-gebied kwalificerende habitattypen H2190B en H2190D Vochtige Duinvalleien en H2130 Grijze Duinen. Hierdoor wordt de functie als zomer- en overwinteringshabitat voor de rugstreeppad en de zandhagedis hersteld, en dienen de randen van het werkgebied als geschikt ei-afzetplek voor de zandhagedis. De natuurvriendelijke oevers van de infiltratieplassen en kwelplassen leveren een positieve bijdrage aan het voortplantingshabitat voor de rugstreeppad. Het verwijderen van slib en oevervegetatie in kwelplassen 9 tot en met 11 draagt bij aan het geschikt houden van deze plassen als voortplantingshabitat voor de gevlekte witsnuitlibel. De ontwikkeling van de oevervegetatie van zowel de infiltratieplassen als de kwelplassen biedt daarnaast beschutting voor de gevlekte witsnuitlibel, waardoor het leefgebied van deze soort wordt vergroot. Het terugzetten van de successie in de kwelplassen draagt bovendien bij aan een toename van geschikte standplaatscondities voor de groenknolorchis.

Gelet op voorgaande zijn wij van oordeel dat de aan de aanvraag ten grondslag gelegde belangen voldoende zijn onderbouwd om de negatieve effecten op de rugstreeppad, de zandhagedis, de gevlekte witsnuitlibel, de boomarter, de groenknolorchis en het glad biggenkruid, welke als gevolg van de uitvoering van project Winning 3 zullen optreden, te rechtvaardigen.

Geen andere bevredigende oplossing

Het project Winning 3 ziet in hoofdzaak op de renovatie van een bestaande waterwinning. Daarnaast worden natuurherstelmaatregelen uitgevoerd. Het gaat om de renovatie en uitbreiding (optimalisatie) van een bestaande waterwinning, die zich bevindt in het waterwingebied Berkheide. De capaciteit van deze winning is sterk teruggelopen en ook voldoet deze niet meer aan de huidige eisen die gelden voor de verblijftijd van oppervlaktewater in de bodem in relatie tot risico's op bacteriologische besmetting. Om op korte termijn te kunnen blijven voorzien in de benodigde vraag naar voldoende, goed drinkwater is de renovatie van de winning noodzakelijk.

Winning 3 is een van de deelprojecten binnen Programma Berkheide van Dunea en moet invulling geven aan de strategie voor uitbreiding van de waterwinning op korte termijn (2022-2030) zoals opgenomen in de Alternatievenafweging Programma Berkheide. Hierin is opgenomen dat Dunea voor de toename van de drinkwateraanvraag op de korte termijn afhankelijk is van het Rivier-duinsysteem. In dit document is onder andere opgenomen:

“Met de huidige ontwikkeling van de drinkwatervraag ontstaan al in de komende jaren tekorten. In 2025 wordt t.o.v. 2020 een tekort van 8 miljoen m³ drinkwater/jaar verwacht. Richting 2030 loopt het tekort verder op, naar ongeveer 10 miljoen m³ drinkwater/jaar. Daarom wordt voor de korte termijn uitbreiding van het bestaande Rivier-duinsysteem gezocht. Voor de uitbreiding van het Rivier-duinsysteem moeten alle beschikbare mogelijkheden maximaal benut worden. Dit doet Dunea door:

- *Uitbreiding Berkheide, waarbij bestaande winningen gerenoveerd worden en geïnvesteerd wordt in nieuwe winputten en installaties.*

(...)”

Gelet op de doelstellingen op korte termijn, kiest Dunea ervoor om deze opgave te realiseren door onder meer renovatie en uitbreiding van productiecapaciteit in het waterwingebied Berkheide en het vergroten van de overbruggingscapaciteit in Berkheide:

“Berkheide heeft gezien de staat van de winningen een renovatieopgave. Ook zijn er problemen met betrekking tot bacteriologische betrouwbaarheid. Grootschalige renovatie van de winningen en infiltratieplassen is noodzakelijk om het bestaande systeem in stand te houden, zodat het t/m 2040 onderdeel uit kan blijven maken van een leveringszeker systeem. Met de keuze voor Berkheide kan de opgave voor uitbreiding gerealiseerd worden in combinatie met de noodzakelijke renovatie, zodat de algehele impact van de werkzaamheden zoveel mogelijk beperkt wordt.

(...)”

In Berkheide zijn er kansen om uitbreiding van capaciteit te combineren met een positief effect op de instandhoudingsdoelen voor habitats en soorten in het Natura 2000-gebied. Dit is mogelijk met maatwerk uitbreidingen in het systeem van winningen en infiltratieplassen, met beperkte ruimtebeslag, positieve effecten op de hydrologie en aanvullende natuurherstelprojecten.”

Voor Winning 3 is geen gunstiger ontwerp en in voorkomend geval uitvoeringsalternatief voorhanden om de winning te renoveren. De renovatiewerkzaamheden zijn gebonden aan het bestaande ontwerp van de winning. Afwijken van dit ontwerp heeft een grotere impact op de rugstreeppad, de zandhagedis, de groenknolorchis, het glad biggenkruid en de gevlekte witsnuitlibel dan renovatie conform het bestaande ontwerp.

Oeveraanpassingen bij infiltratieplassen dragen bij aan de benodigde infiltratietijd in relatie tot de kans op een bacteriologische besmetting. Tevens kunnen de natuurvriendelijke oevers dienen als leefgebied van de rugstreeppad of in een latere ontwikkelingsstadium als leefgebied voor de gevlekte witsnuitlibel. De nieuwe te

realiseren infiltratieplas 37.2 draagt bij aan het voorkomen van negatieve hydrologische effecten op de vochtige duinvallei De Zwarte Pan.

Het plangebied is zeer geschikt voor broedende vogels en vooraf ongeschikt maken hiervoor is praktisch niet realiseerbaar, waardoor niet gewerkt kan worden gedurende het broedseizoen. Daarnaast dient zoveel mogelijk rekening te worden gehouden met de verschillende kwetsbare periodes van de voorkomende soorten. Om die reden vinden de werkzaamheden plaats in de overwinteringsperiode van de rugstreeppad, de zandhagedis en de boommarter en na het treffen van mitigerende maatregelen, waaronder het ongeschikt maken, ontoegankelijk maken en het wegvangen en verplaatsen van de betreffende soorten. Op deze wijze worden negatieve effecten op de rugstreeppad, de zandhagedis, de groenknolorchis, het glad biggenkruid, de gevlekte witsnuitlibel en de boommarter zoveel mogelijk beperkt (zie ook overwegingen hierna).

Gelet op bovenstaande overwegingen zijn wij van mening dat er geen andere bevredigende oplossing is voor de geplande werkzaamheden, waarbij er een minder negatief effect op de beschermde soorten optreedt en de doelstellingen van het project toch worden bereikt.

Staat van instandhouding

Als gevolg van de werkzaamheden gaat functioneel leefgebied met daarin mogelijk aanwezige voortplantings- en overwinteringsplaatsen van de rugstreeppad en de zandhagedis, groeiplaatsen van de groenknolorchis en het glad biggenkruid en vaste voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van de gevlekte witsnuitlibel en de boommarter verloren. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op al deze soorten tot een minimum te beperken, worden maatregelen voorgesteld zoals beschreven in het 'Activiteitenplan project 'Winning 3' Programma Berkheide' van 15 april 2025 en de aanvullende informatie van 27 juni 2025, 24 juli 2025 en 26 augustus 2025. Deze maatregelen zien op het treffen van mitigerende maatregelen waaronder het ongeschikt maken van het functioneel leefgebied van de rugstreeppad, de zandhagedis, de gevlekte witsnuitlibel en de boommarter, het markeren van de groeiplaatsen van de groenknolorchis en het glad biggenkruid en het treffen van compenserende maatregelen. De werkzaamheden worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige met kennis van bovengenoemde soorten. In de aanvraag wordt uitgegaan van worstcase aannames. De voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen afdoende. Op enkele onderdelen achten wij het gelet hierop noodzakelijk en niet onredelijk om ter borging van de staat van instandhouding van de aangevraagde soorten de maatregelen nader te nuanceren op de hieronder vermelde punten.

Algemeen

In voorschrift 9 is opgenomen dat de voorbereidende werkzaamheden om het werkgebied ongeschikt te maken, het plaatsen van schermen en het neerleggen van rijplaten dient in één werkrichting worden uitgevoerd, zodat eventueel aanwezige soorten voldoende tijd krijgen om te kunnen vluchten. Daarnaast is in voorschrift 10 opgenomen dat de rijsnelheid van alle machines en voertuigen over onverharde paden buiten het plangebied niet hoger mag zijn dan vijf kilometer per uur om individuen van de rugstreeppad en de zandhagedis voldoende mogelijkheid te geven te kunnen vluchten en daarmee verwonding en doding van individuen van beide soorten te voorkomen. Voor beheerpaden die voorzien zijn van rijplaten en aanwezig zijn in onverhard terrein binnen het plangebied, geldt een maximale snelheid van vijftien kilometer per uur. In overige gevallen, zoals (transport)bewegingen over verharde beheerpaden die met rijplaten zijn voorzien, geldt een maximumsnelheid van dertig kilometer per uur. Indien een lagere maximum snelheid ter plaatse geldt vanuit veiligheidsoverwegingen of andere wet- en regelgeving dan dient uiteraard deze maximum snelheid te worden aangehouden. Deze voorschriften zijn opgenomen om aanwezige soorten voldoende in de gelegenheid te stellen tijdig te vluchten.

Rugstreeppad en zandhagedis

In de aanvraag is opgenomen dat voorafgaand aan de start van de werkzaamheden en het afvangen van de rugstreeppad en de zandhagedis, het werkgebied kort gemaaid wordt. Hierna wordt het gebied ongeschikt gemaakt door middel van het plaatsen van schermen rondom het werkgebied en bij risicovolle transportroutes en het plaatsen van amfibieëngoten bij toegangswegen, zie ook appendix 1. Het plaatsen van de schermen en het plaatsen van amfibieëngoten vindt plaats buiten de kwetsbare periode van de rugstreeppad en de zandhagedis en voorafgaand aan de winterperiode, welke start half september en duurt tot en met maart, ter voorkoming dat er rugstreeppadden en zandhagedissen in het werkgebied aanwezig zijn ten tijde van de uitvoering van de werkzaamheden. Bestaande transportroutes hoeven niet afgeschermd te worden, met uitzondering van risicovolle locaties. Dit laatste is ter beoordeling aan de ecologisch deskundige. De toegangswegen die naar delen van het werkterrein worden gerealiseerd, worden voorzien van een doelmatige amfibieëngoot welke naadloos op de schermen aansluit. Het plaatsen, het openzetten en het verwijderen van de schermen wordt uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige. Om te waarborgen dat de schermen in goede staat verblijven worden de schermen één keer per dag gecontroleerd door een ecologisch deskundige of door een persoon die is geïnstrueerd door de ecologisch deskundige. Beschadigingen of andere omstandigheden waardoor de functionaliteit van de schermen wordt belemmerd, worden uiterlijk binnen één dag hersteld of opgelost en genoteerd in het logboek. Van het plaatsen, het openzetten en verwijderen van de schermen, uitgevoerde controles en bevindingen en eventueel ondernomen acties te worden opgenomen in het ecologisch logboek. Voorgaande is opgenomen in voorschrift 11.

Voorschrift 12 ziet op de wijze van afvangen en verplaatsen van de rugstreeppad en de zandhagedis naar een geschikte locatie buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Dit wordt uitgevoerd door een ecologisch deskundige. Vangemmers worden langs de schermen geplaatst en in het centrale werkgebied worden herpetoplaten toegepast. Het aantal en de plaatsing van de herpetoplaten is ter beoordeling van de ecologisch deskundige.

De vangemmers worden tweemaal daags met een tussenperiode van maximaal 10 tot 12 uur door een ecologisch deskundige gecontroleerd op de aanwezigheid van individuen. Aanvullend wordt het middengebied voorzien van herpetoplaten. De aantallen en locaties wordt nader bepaald door de ecologisch deskundige. Gevangen individuen dienen zo snel mogelijk te worden vrijgelaten in het geschikt leefgebied, buiten de invloedssfeer van de voor genomen werkzaamheden. Indien minimaal vijf aaneengesloten dagen geen exemplaren van de rugstreeppad en de zandhagedis zijn afgevangen, kan de ecologisch deskundige het plangebied vrijgegeven voor de start van de werkzaamheden. De ecologisch deskundige dient van de ecologische begeleiding verslag te doen in het ecologisch logboek.

Om verspreiding van ziektes onder amfibieën te voorkomen dienen handschoenen, laarzen en opvangemmers en andere materialen die worden gebruikt voor bovenstaande vangmethoden ontsmet te worden conform het Desinfectie protocol veldwerk van RAVON.

In het gehele duingebied Meijndel en Berkheide vinden meerdere projecten plaats, waarbij effecten optreden op het functioneel leefgebied van zowel de rugstreeppad als de zandhagedis. Wij zijn dan ook van mening dat de werkzaamheden van alle projecten die binnen het gehele duingebied Meijndel en Berkheide worden uitgevoerd, invloed kunnen hebben op de aanwezige deelpopulaties van beide soorten en daarmee uiteindelijk ook op de metapopulaties. Om te borgen dat het leefgebied van de rugstreeppad en de zandhagedis in het plangebied na de werkzaamheden functioneert, functioneel blijft op lange termijn, en cumulatieve effecten niet kunnen optreden, achten wij het redelijk en noodzakelijk om aan deze omgevingsvergunning een monitoringsverplichting te verbinden. Hiervoor dient binnen twee maanden na bekendmaking van dit besluit een monitoringsplan ter goedkeuring te worden ingediend bij de OZHZ. Middels de monitoring dient vastgesteld te worden in welke mate

beide soorten na afronding van de werkzaamheden weer gebruik maken van het plangebied, wat de kwaliteit van het plangebied is voor deze soorten en of aanvullende maatregelen nodig zijn. De monitoring voor de rugstreepad en de zandhagedis dient uitgevoerd te worden door een ecologisch deskundige, voor een periode van vijf jaar vanaf het eerste voortplantingsseizoen nadat de werkzaamheden zijn afgerond. De monitoring dient uitgevoerd te worden conform de meest recente richtlijnen, zoals beschreven in de soorteninventarisatieprotocollen van het NGB. De periode van vijf jaar is ecologisch noodzakelijk om betrouwbare conclusies te trekken over de effecten van de werkzaamheden en de (te treffen) maatregelen op de populaties van de rugstreepad en de zandhagedis. De rugstreepad bereikt pas na drie tot vijf jaar geslachtsrijpheid en keert terug naar geschikte voortplantingswateren. Omdat de vegetatie en habitatkwaliteit zich na de werkzaamheden geleidelijk ontwikkelen, is langdurige monitoring nodig om natuurlijke populatieschommelingen te onderscheiden van effecten door ingrepen en om tijdig te kunnen bijsturen. Dit betekent dat vanaf het jaar na uitvoering van de werkzaamheden over meerdere voortplantingsseizoenen gemonitord moet worden om te beoordelen of individuen daadwerkelijk gebruik maken van een aangepaste of nieuw aangelegde voortplantingswater en of de populatie zich duurzaam kan handhaven. Het is bekend dat de rugstreepad een pioniersoort is die profiteert van een pas aangelegd water met open zandige bodem en beperkte vegetatieontwikkeling als voortplantingswater. Daarbij heeft vegetatie na uitvoering van werkzaamheden meerdere jaren de tijd nodig om zich dusdanig te kunnen ontwikkelen dat geschikt landhabitat ontstaat. Deze omstandigheden veranderen in de tijd (successie), waardoor ook het gebruik van het voortplantingswater en aanwezige landhabitat door de soort fluctueert. Door vijf jaar lang achtereenvolgens te monitoren, kan onderscheid gemaakt worden tussen natuurlijke schommelingen in een populatie en veranderingen die het gevolg zijn van (herstel)werkzaamheden (trendanalyse). Dit geeft inzicht in de successiedynamiek en maakt het mogelijk om tijdig bij te sturen indien blijkt dat negatieve effecten optreden.

Voor de rugstreepad geldt dat het functioneel leefgebied zich niet beperkt tot het werkgebied zelf. De soort maakt gebruik van meerdere voortplantingswateren binnen en rondom het werkgebied, waarbij dispersie tussen wateren tot enkele honderden meters mogelijk is. Om inzicht te krijgen in de effecten van de werkzaamheden en eventuele cumulatie met eerdere projecten is het van belang om een bredere zone te monitoren. Daarom dient de kooractiviteit van rugstreepadden gemonitord te worden in zowel de wateren binnen het werkgebied als de zoete wateren binnen een zone van 500 meter rondom het werkgebied. Deze zone richt zich op de afstand waarbinnen rugstreepadden zich verplaatsen tussen voortplantingswateren en landhabitat. In bijlage 1a Projectbeschrijving is aangegeven dat natuurvriendelijke oevers worden aangelegd en dat oevertaanpassingen plaatsvinden bij meerdere infiltratieplassen buiten het werkgebied. Hierdoor ontstaan (tijdelijke) nieuwe voortplantingsmogelijkheden voor de rugstreepad. Daarnaast blijkt uit de NDFF dat in infiltratieplas 37 een roepende rugstreepad is waargenomen, en dat bij de natte laagte bij infiltratieplas 36 (waar maaiveldverhoging wordt toegepast) eveneens geschikte omstandigheden kunnen voorkomen. Hoewel infiltratieplassen in de basis niet altijd geschikt zijn als voortplantingswater voor de rugstreepad, kan dit niet standaard worden uitgesloten zonder ecologische onderbouwing. Het voorkomen van de soort in of nabij deze infiltratieplassen wijst op incidenteel of potentieel gebruik als voortplantingswater. Door in de monitoring alle wateren binnen het werkgebied en alle zoete wateren binnen een zone van 500 meter buiten het werkgebied te betrekken worden eventuele verschuivingen in gebruik van het functioneel leefgebied en cumulatieve effecten van voorgaande en huidige werkzaamheden inzichtelijk gemaakt.

Voor de zandhagedis geldt dat het leefgebied zich pas na meerdere jaren herstelt, doordat de vegetatiestructuur zich langzaam ontwikkelt. In de periode na de werkzaamheden vindt dispersie plaats, waarna het meerdere jaren kan duren voordat de vegetatiestructuur zodanig ontwikkeld is dat individuen zich opnieuw kunnen vestigen en het gebied weer functioneel is als geschikt leefgebied. De zandhagedis is afhankelijk van een mozaïek landschap als functioneel leefgebied, waarbij de afwisseling open zandige plekken, zonnige vegetatieranden en structuurrijke vegetatie essentieel zijn. Na werkzaamheden herstelt de vegetatie geleidelijk, en pas na meerdere jaren ontstaat weer een geschikt microhabitat met voldoende open plekken en schuilmogelijkheden. Deze soort heeft een

beperkte dispersiecapaciteit en een sterk territoriaal gedrag, waardoor kolonisatie en herkolonisatie van het werkgebied na de werkzaamheden langzaam kan verlopen. Met een langere monitoringsperiode wordt de volledige ontwikkeling van herstel, vestiging, voortplanting en populatieontwikkeling gevolgd (trendanalyse). Op deze wijze kan worden vastgesteld of de soort zich daadwerkelijk opnieuw vestigt, het leefgebied op lange termijn functioneel blijft en of tijdig kan worden bijgestuurd indien blijkt dat negatieve effecten optreden.

Effecten van werkzaamheden reiken vaak verder dan de begrenzing van het plangebied. In Berkheide zijn in de afgelopen jaren diverse werkzaamheden uitgevoerd, die invloed hebben op het functioneel leefgebied van de zandhagedis. Verstoring, verandering van microklimaat of verandering van vegetatiestructuur kunnen ook optreden in de directe omgeving van het werkgebied. Om die reden achten wij het redelijk om een monitoringszone van 100 meter buiten het werkgebied op te nemen. Binnen deze zone kunnen veranderingen in verspreiding, gebruik van habitat en kolonisatie beter worden gevolgd en worden effecten door de werkzaamheden en of als gevolg van cumulatie inzichtelijk gemaakt.

In het monitoringsplan dient concreet te worden gemotiveerd welke SMART-definitie wordt gegeven aan een goede, matige en slechte kwaliteit van het functioneel leefgebied van de betreffende soorten, zodat dit heldere handvatten biedt voor behoud van kwaliteit en het nemen van eventueel benodigde maatregelen ter verbetering als de verwachte resultaten uitblijven. De resultaten van de monitoring dienen jaarlijks vóór 1 februari van het opvolgende jaar te worden aangeleverd bij de OZHZ. Deze resultaten dienen te worden opgeleverd in een rapportage, waarin in ieder geval dient te worden opgenomen: de onderzoeksresultaten, een heldere conclusie over de effectiviteit van de maatregelen en een voorstel voor verdere optimalisatie of extra maatregelen. Mocht het verwachte resultaat uitblijven en aanwijsbaar zijn toe te schrijven aan de uitvoering van de betreffende maatregelen, dient een voorstel voor optimalisatie en extra maatregelen aan de OZHZ ter goedkeuring te worden voorgelegd. Dit hebben wij opgenomen in voorschrift 13. In verband met de monitoringsverplichting, verbinden wij aan deze omgevingsvergunning een langere geldigheidsduur.

Gevlekte witsnuitlibel

In voorschrift 14 hebben wij ter borging van de staat van instandhouding van de gevlekte witsnuitlibel nader onderzoek voorgeschreven, dat uitgevoerd moet worden voordat de werkzaamheden aan de kwelplassen starten waar deze beschermde soort leeft. Voorafgaand aan het tweede werkseizoen dient bij kwelplassen 9, 10 en 11 gecombineerd onderzoek naar de aanwezigheid van de gevlekte witsnuitlibel te worden uitgevoerd, bestaande uit zowel protocollair onderzoek naar imago's als een aanvullend eDNA-onderzoek naar larvale stadia. Het onderzoek naar imago's dient plaats te vinden in de vliegperiode van de imago's en conform het protocol 'Vlinders en libellen' van De Vlinderstichting. Aanvullend wordt in de maand april een eDNA-analyse uitgevoerd conform richtlijn BVP-2023.13.2 van Datura Molecular Solutions BV, gericht op de detectie van larven. Indien de plasomtrek groter is dan 200 meter, volgt een tweede bemonstering.

Monsters worden genomen op plaatsen met zo min mogelijk sediment- of plantdeeltjes. Deze gecombineerde aanpak biedt zowel een momentopname van de aanwezige volwassen individuen als een inzicht in de voortplantingsgeschiktheid van het habitat op basis van larvale aanwezigheid, en vormt daarmee een robuuste methode om de populatiestatus vast te stellen. Van elk veldbezoek wordt verslag gedaan in het ecologisch logboek, met vermelding van tijdstip, weersomstandigheden, verspreidingskaarten (stippenkaarten), monsteropnames, soortwaarnemingen en een inschatting van de populatiestatus in relatie tot de regionale verspreiding van de soort.

In voorschrift 15 zijn nadere voorwaarden vastgesteld met betrekking tot de uitvoering van de werkzaamheden aan de kwelplassen en daarmee het voortplantingswater van de gevlekte witsnuitlibel. Deze mogen uitsluitend plaatsvinden in de periode van half augustus tot half oktober, buiten zowel de kwetsbare vliegperiode van de libellen en buiten de winterperiode waarin de larven zich terugtrekken in de sliblaag. Indien de werkzaamheden

niet voor half oktober kunnen worden afgerond, mogen de werkzaamheden na half oktober uitgevoerd worden tot het moment dat de eerste nachtvorst optreedt.

Aanvullend wordt in 2026 protocollair onderzoek naar het voorkomen van de gevlekte witsnuitlibel uitgevoerd in kwelplas 9, 10 en 11 (zie voorschrift 14). De gevlekte witsnuitlibel kan in het algemeen in kleine populaties handhaven, maar door het efemere karakter van de soort maakt dat de populatie in de duinen zeer kwetsbaar. Mocht uit het protocollair onderzoek blijken dat exemplaren van de gevlekte witsnuitlibel worden aangetroffen in een van de drie kwelplassen, dienen de werkzaamheden gefaseerd te worden uitgevoerd, waarbij per keer slechts één kwelplas wordt geschoond en de werkzaamheden aan de volgende kwelplas pas mogen starten als alle werkzaamheden bij de geschoonde kwelplas zijn gerealiseerd. Indien de soort afwezig blijkt in de drie plassen, is het toegestaan de drie plassen gelijktijdig op te schonen.

Ongeacht de aan- of afwezigheid van imago's of larven van de gevlekte witsnuitlibel in een kwelplas geldt dat minimaal 25% van het aanwezige slib en 30% van de watervegetatie behouden moet blijven per te schonen kwelplas, zodat populaties uit de nabije omgeving (o.a. Amsterdamse Waterleiding) zich kunnen (her)vestigen in kwelplassen 9, 10 en 11, zoals beschreven in de Memo Gevlekte witsnuitlibel van 24 juli 2025¹¹. Voor een succesvolle voortplanting van de gevlekte witsnuitlibel is het van essentieel belang dat in een kwelplas voldoende watervegetatie en een bepaalde mate van verlanding aanwezig is. Het is bekend dat kwelplassen die volledig verland of vegetatieloos worden vermeden als voortplantingswater¹². De gevlekte witsnuitlibel kent een larvaal stadium van ongeveer twee jaar, waarin de larven onder water verblijven, voornamelijk in de verlandingszone tussen de water- en oevervegetatie. In de winterperiode trekken de larven zich dieper terug in de aanwezige sliblaag. Door het volledig verwijderen van de sliblaag als watervegetatie zorgt ervoor de een kwelplas niet functioneert als voortplantingswater. Daarbij duurt het meerdere jaren voordat een kwelplas dusdanig is ontwikkeld met een watervegetatie en sliblaag die voor een gevlekte witsnuitlibel geschikt is als voortplantingswater. Op deze wijze kan geborgd worden dat er voldoende watervegetatie en slib in de kwelplassen aanwezig zijn welke essentieel zijn voor het in stand houden van de levenscyclus van de soort.

Tijdens het verwijderen van slib en vegetatie dient het te worden gecontroleerd op de aanwezigheid van larven. Aangetroffen individuen moeten onmiddellijk worden teruggeplaatst in het betreffende waterlichaam. Aangezien in 2023 en 2024 waarnemingen in de NDFF zijn geregistreerd, moet de bestaande struweel- en boomvegetatie binnen een straal van 50 meter rondom de kwelplassen behouden blijven, teneinde (nacht)rustplaatsen voor volwassen libellen te garanderen. Indien het noodzakelijk is om struiken en bomen te verwijderen binnen de 50 meter van de kwelplas dient de ecologisch deskundige in samenspraak met OZHZ te borgen dat er voldoende struiken en bomen aanwezig blijven die kunnen fungeren als (nacht)rustplaats voor de gevlekte witsnuitlibel. Voor een duurzame voortplantingsfunctie is tevens de waterkwaliteit van groot belang en dient om die reden dan ook uitsluitend gevoed te worden met kwelwater. Van de uitgevoerde maatregelen dient door de ecologisch deskundige verslag te worden gedaan in het ecologisch logboek (voorschrift 3 onder g).

Aan deze omgevingsvergunning is een monitoringsverplichting verbonden ten aanzien van de functionaliteit van de kwelplassen 9, 10 en 11 als leefgebied van de gevlekte witsnuitlibel. Gedurende een periode van vijf jaar, waar uit onderzoek moet blijken of de maatregelen aan de kwelplassen succesvol zijn en de gevlekte witsnuitlibel de tijd heeft gekregen om zich te koloniseren, dient monitoring plaats te vinden door een ecologisch deskundige op het gebied van ongewervelden, aanvangend in de eerstvolgende vliegperiode van de gevlekte witsnuitlibel nadat de werkzaamheden aan de betreffende kwelplassen zijn afgerond. Het onderzoek dient soortgericht te worden uitgevoerd in de periode waarin de trefkans op imago's van de gevlekte witsnuitlibel het grootst is, en moet plaatsvinden conform de meest recente onderzoeksrichtlijnen, zoals vastgelegd in het Onderzoeksprotocol vlinders

¹¹ Bijlage 3 van het Activiteitenplan

¹² [De Vlinderstichting | Libel: gevlekte witsnuitlibel / Leucorrhinia pectoralis](#)

en libellen, aangevuld met eDNA-onderzoek. Daarbij dient de staat van de aanwezige populatie te worden vastgesteld (waaronder afwezigheid, aanwezigheid van zwervers en bestendigheid van de populatie). Voorts dient gemotiveerd te worden aangegeven welke SMART-definitie wordt gehanteerd voor een goede, matige en slechte kwaliteit van de functionaliteit van de kwelplassen, welke fungeren als voortplantingswater van de gevlekte witsnuitlibel, teneinde concrete handvatten te bieden voor behoud en eventuele verbetering van de kwaliteit. De resultaten van de monitoring dienen jaarlijks uiterlijk op 1 februari van het daaropvolgende jaar te worden aangeleverd bij OZHZ (voorschrift 1) en te worden vastgelegd in een rapportage. Deze rapportage moet in ieder geval een duidelijke conclusie bevatten over de effectiviteit van de getroffen maatregelen en, indien het verwachte resultaat uitblijft dient een voorstel voor verdere optimalisatie of aanvullende maatregelen gedaan te worden. Uitvoering van dergelijke voorstellen is slechts toegestaan na goedkeuring door OZHZ. Dit hebben wij geborgd in voorschrift 16.

Boommarter

Jarenlang was de boommarter een zeldzame soort met een beperkte verspreiding in Nederland. In Zuid-Holland is de eerste waarneming in de twintigste eeuw pas rond 1990 gedaan. Pas na 2010 heeft er een sterkte uitbreiding in Zuid-Holland plaatsgevonden. Op lokaal niveau is de boommarter sinds 2013 aanwezig in Berkheide. Omdat het territorium van de mannetjes boommarter (en 2- 3 vrouwtjes) gemiddeld 1000 hectare is, kunnen in heel Meijndel & Berkheide maximaal acht boommarters leven.

Als gevolg van de kapwerkzaamheden, die onderdeel uitmaken van project Winning 3 wordt één kraamverblijfplaats en een rustplaats van de boommarter die is aangetroffen in een uilenkast in functionaliteit aangetast. Ter compensatie zijn in de directe omgeving van de huidige verblijfplaats twee boommarkerkasten met drie compartimenten, met afmetingen van 150 x 40 x 40 cm en geleverd door 'Nestbouwkast' of een gelijkwaardig alternatief, opgehangen. De locatiekeuze is gebaseerd op nabijheid van de huidige verblijfplaats, binnen dezelfde beplantingseenheid en in een geschikte boom waarvan de kroon aansluit op die van omliggende bomen (zie appendix 3). Voorafgaand aan de werkzaamheden dient een gewenningsperiode van ten minste drie maanden in acht te worden genomen, zodat de boommarter de alternatieve voorzieningen kan ontdekken. Voordat met het kappen van bomen wordt aangevangen, dient de ecologisch deskundige de aan- of afwezigheid van de boommarter vast te stellen. Indien de boommarter aanwezig blijkt, dienen de kapwerkzaamheden in de nabijheid van de (kraam)verblijfplaats te worden gestaakt. De kapwerkzaamheden kunnen pas gestart worden als de boommarter zijn verblijfplaats uit eigen vrije beweging heeft verlaten.

De meest kwetsbare periode van de boommarter is de voortplantingsperiode, welke periode loopt van 1 maart tot en met 1 september. In het voorschrift is om die reden de periode september tot en met februari opgenomen om de kapwerkzaamheden uit te voeren.

De alternatieve voorzieningen moeten functioneel zijn voor de periode waarvoor deze wordt ingezet. Dit houdt in dat deze minimaal één keer per jaar gecontroleerd dienen te worden op de functionaliteit en dat – indien nodig – de functionaliteit hersteld wordt. Het voorgaande is opgenomen in voorschrift 17 tot en met 19.

Glad biggenkruid

Voorafgaand aan de start van de werkzaamheden dient het plangebied op de locaties met kansrijke standplaatscondities vlakdekkend geïnventariseerd te worden door een ecologische deskundige, die gespecialiseerd is in glad biggenkruid. Het veldonderzoek dient in de ochtenduren in de periode van 1 juli tot en met 31 oktober te worden uitgevoerd, waarin de trefkans het grootst is. Dit is opgenomen in voorschrift 19. In het ecologisch logboek dient door de ecologisch deskundige verslag te worden gedaan van het veldonderzoek. De rapportage van de uitgevoerde inventarisatie dient in het jaar dat de inventarisatie is uitgevoerd voor 31 december ingediend te worden bij OZHZ en ODH.

Bij het aantreffen van glad biggenkruid dient de transplantatie en het uitsteken van deze soort te worden uitgevoerd door een ecologisch deskundige op het gebied van glad biggenkruid. Deze werkwijze wordt uitgevoerd in de periode van 1 maart tot en met 31 oktober, afhankelijk van de weersomstandigheden kan deze periode langer of korter duren. Dit wordt bepaald door de ecologisch deskundige.

Als groeiplaatsen/clusters van individuen niet kunnen worden ontzien, wordt het zodemateriaal zorgvuldig weggenomen onder ecologische begeleiding en in een depot geplaatst binnen het werkgebied. Het zodemateriaal wordt na afronding van de werkzaamheden weer teruggeplaatst in het werkgebied. Een enkele individu kan handmatig, met voldoende ruimte rondom de plant met een gemiddelde diameter van 15 cm en een cilinder van 20 cm diep, worden uitgestoken en direct worden verplaatst naar een bestaande groeiplaats van de soort. Een andere optie vormt het winnen van zaad, waarbij deze gedroogd wordt en na afronding van de werkzaamheden door een ecologisch deskundige op kansrijke plekken binnen het werkgebied wordt uitgezaaid. Voor het transplanteren van individuen van het glad biggenkruid dienen de abiotische condities van de ontvangstlocaties geschikt te zijn. De motivering hiervan wordt in het ecologisch logboek vastgelegd. Aanvullend dient in het ecologisch logboek verslag te worden gedaan van de transplantatie van het glad biggenkruid, inclusief met exacte plaatsingslocaties op kaart. Dit is opgenomen in voorschrift 21.

Groenknolorchis

Voorafgaand aan de start van de werkzaamheden dient het werkgebied vlakdekkend op aanwezigheid van de groenknolorchis te worden geïnventariseerd, ter bestendiging van de bekende bestaande groeiplaatsen, door een ecologische deskundige (voorschrift 4). Het veldonderzoek dient in de periode van 1 juni tot en met 31 juli te worden uitgevoerd. Aanwezige groeiplaatsen dan wel solitaire individuen van de groenknolorchis dienen ter plekke zichtbaar te worden gemarkeerd. De ecologisch deskundige dient van de veldinventarisatie verslag te doen in het ecologisch logboek, waarbij de exacte plaatsingslocaties op kaart worden vermeld. Dit is opgenomen in voorschrift 22.

Om project Winning 3 te kunnen uitvoeren wordt per werkseizoen de watertoevoer naar de infiltratieplassen 25-2, 25-3, 25-4, 26-1, 26-2, 28, 37, 38,39-1, 39-2, 40-1, 40-3 en 40-4 gedurende de werkzaamheden tijdelijk stopgezet. Daarnaast is bronbemaling nodig om te voorkomen dat er teveel water in het gebied aanwezig is om de werkzaamheden uit te kunnen voeren. Als gevolg hiervan komen de kwelplassen grotendeels droog te vallen. Aanvullend is lokaal bemaling nodig ten behoeve van het droog ontgraven van leidingsleuven, aansluitingen en vooral voor het drooghouden van de plassen tot onder de toekomstige bodem zodat het herprofilen van de kwel- en infiltratieplassen uitgevoerd kan worden. Onder kwelplassen 8 t/m 11 worden drains aangelegd, inclusief drainputten om deze drains aan te sluiten. Als gevolg van de bemaling en het droogzetten van infiltratieplassen daalt de grondwaterstand in het gebied waardoor verdroging van het vochtige habitatype kan optreden, welke van invloed kunnen zijn op de aanwezige standplaatscondities van de groenknolorchis. Om te voorkomen dat er negatieve effecten van bemaling optreden op de groenknolorchis hebben wij in voorschrift 23 opgenomen dat de grondwaterbemaling niet langer mag duren dan noodzakelijk voor de uitvoering van de werkzaamheden.

Als individuen dan wel concrete groeiplaatsen/clusters van de groenknolorchis buiten de reeds in de aanvraag aangegeven te sparen groeiplaatsen aanwezig zijn en niet behouden kunnen blijven, dan dienen deze getransplanteerd (verplaatst) te worden. Dit wordt uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige. Concrete groeiplaatsen/clusters waar de groeiplaatsen niet kunnen worden ontzien en/of niet direct binnen de te sparen groeiplaatsen binnen het werkgebied kunnen worden bijgeplaatst, wordt het zodemateriaal zorgvuldig weggenomen onder ecologische begeleiding en in een depot geplaatst binnen het werkgebied. Het zodemateriaal wordt na afronding van de werkzaamheden weer teruggeplaatst in het werkgebied. Een enkele individu kan handmatig, met voldoende ruimte rondom de plant met een gemiddelde diameter van 30 cm en een cilinder van 20

cm diep, worden uitgestoken en direct worden verplaatst naar een bestaande groeiplaats van de soort binnen het werkgebied. Uitsluitend wanneer clusters of individuen naar het oordeel van de ecologische deskundige niet goed bijgeplaatst kunnen worden binnen de bestaande groeiplaatsen in het werkgebied (en waarvan verslag wordt gedaan in het ecologisch logboek), dan kunnen deze elders in het Natura 2000-gebied worden bijgeplaatst in bestaande groeiplaatsen. Van de transplantatie (verplaatsing) van groenknolorchis, dient verslag te worden gedaan in het ecologisch logboek. Hierbij dienen de exacte plaatsingslocaties op kaart te worden vermeld. Dit is opgenomen in voorschrift 24.

Monitoring vaatplanten

De groenknolorchis heeft een voorkeur voor groeiplaatsen met een goede buffering van de zuurgraad (pH van >6) en locaties waar geen of weinig sprake is van accumulatie van organisch materiaal in de toplaag van de bodem. Accumulatie van organisch materiaal zorgt voor verzuring in de toplaag van de bodem waarin groenknolorchis wortelt. De soort wortelt zeer ondiep tot gemiddeld 5 cm en maximaal 10 centimeter onder het maaiveld. Bekend is dat er een negatieve correlatie bestaat tussen verzuring en afname van de groenknolorchis in duinvalleien. Hoewel de opbouw van organisch materiaal een natuurlijk proces betreft (successie) kan de groenknolorchis zich op dergelijke standplaatsen handhaven wanneer er een continue aanvoer is van gebufferd grondwater met een hoge pH-waarde. Van belang is dat het grondwater in de wortelzone van de groenknolorchis aanwezig blijft gedurende tenminste het groeiseizoen (mei tot en met augustus). Zakt het grondwater verder weg en is er geen capillaire werking mogelijk, dan treedt verdroging op van de toplaag waardoor het organisch materiaal wordt omgezet in humus met als gevolg verzuring. De standplaatsen van de groenknolorchis binnen Winning 3 liggen binnen de invloedssfeer van de veranderingen in grondwaterpeil als gevolg van de maaiveldaanpassingen en ingebruikname van Winning 3 na de uitgevoerde werkzaamheden. Aanvrager verwacht op basis van de uitgevoerde modelleringen geen effecten op de staat van instandhouding van de groenknolorchis. Uit bijlage 'Geohydrologische optimalisatie winning 3' blijkt dat er, middels geohydrologische berekeningen, veranderingen in de grondwaterstand berekend zijn en dat de eerder genoemde duinvalleien en de standplaatsen van de groenknolorchis binnen Winning 3, binnen de invloedssfeer liggen. Uit deze gegevens blijkt waar de groenknolorchis voorkomt de grondwaterklassen die voor groenknolorchis van belang zijn zullen afnemen. Daarnaast geldt dat de veranderingen in grondwaterstand met modellering niet voorspelt in welke periode van het jaar veranderingen optreden en bevat een modellering altijd een zekere mate van onzekerheid.

Glad biggenkruid is afhankelijk van open, zandige en voedselarme omstandigheden en reageert gevoelig op veranderingen in maaiveldhoogte. Verlaging kan leiden tot nattere omstandigheden en toegenomen concurrentie, terwijl ophogen of egaliseren verdichting en verlies van kiemingsplekken veroorzaakt. Afgravingen of plagen kunnen tijdelijk gunstige omstandigheden creëren, maar zonder passend beheer groeit de vegetatie snel dicht. Omdat de effecten van maaiveldaanpassingen niet eenduidig voorspelbaar zijn, is monitoring noodzakelijk om veranderingen in populatieomvang en verspreiding te volgen en deze te koppelen aan de uitgevoerde maatregelen.

Om de effectiviteit van de genomen maatregelen op de bovengenoemde vaatplanten te monitoren hebben we een monitoringsverplichting van vijf jaar opgenomen als voorwaarde voor de onderhavige omgevingsvergunning. De ontwikkeling van planten en de vorming van een vegetatietype vergt meerdere jaren, vaak langer dan vijf jaar. Na uitvoering van werkzaamheden hebben de groeiplaatscondities tijd nodig om zich te herstellen, wat directe invloed heeft op de vestiging en ontwikkeling van de groenknolorchis en het glad biggenkruid. De respons op veranderde omstandigheden verschilt per soort, afhankelijk van de mate waarin deze is gebonden aan specifieke groeiplaatscondities. Een langere monitoringsperiode is daarom noodzakelijk om de ontwikkeling van plantensoorten binnen een vegetatie- of habitatype na ingrepen die de groeiplaats beïnvloeden adequaat te kunnen volgen (trendanalyse). Door gedurende vijf jaar te monitoren kan het eerste ontwikkelingsstadium worden vastgelegd en kan, indien nodig, tijdig worden bijgestuurd wanneer blijkt dat de vegetatieontwikkeling onvoldoende is en/of er sprake is van een negatief effect. Op deze wijze wordt geborgd dat de ontwikkelingen in de functionaliteit van de groeiplaatsen van het glad biggenkruid en de groenknolorchis inzichtelijk worden gemaakt.

De monitoring vindt soortgericht plaats in de periode met de hoogste trefkans voor de groenknolorchis en het glad biggenkruid en wordt uitgevoerd conform de meest recente richtlijnen uit de FLORON-handleiding “*Staat deze plant er nog?*”. Individuele planten of clusters dienen te worden ingemeten (maximaal 1–2 meter afwijking) en aantallen dienen exact te worden geregistreerd. Voor de groenknolorchis is het gebruik van aantallenschalen (zoals Tansley en of FLORON-schaal) niet toegestaan en dient men de exacte aantallen te tellen. Het is een soort die jaarlijks kan fluctueren in aantallen en door het gebruik maken van aantallenschalen, vallen negatieve effecten daardoor minder snel op. Voor clusters van het glad biggenkruid van meer dan vijftig exemplaren kan de abundantieschaal worden toegepast. Individuele van het glad biggenkruid tot 50 exemplaren dienen echter exact te worden geteld. In voorschrift 25 worden de overige randvoorwaarden beschreven waaraan deze monitoring dient te voldoen. In verband met de oplegde monitoring, verbinden wij aan deze omgevingsvergunning een langere geldigheidsduur, tot en met 31 december 2032.

Concluderend

Op grond van het vorenstaande zijn wij van mening dat de voorgestelde maatregelen, met inachtneming van de voorschriften waaronder de monitoring, voldoende zijn om negatieve effecten te voorkomen dan wel tot een minimum te beperken en dat de werkzaamheden voor en de ingebruikname van Winning 3 niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de rugstreeppad, de zandhagedis, de groenknolorchis, het glad biggenkruid, de gevlekte witsnuitlibel en de boommarter.

Ecologisch werkprotocol

De werkzaamheden en de wijze waarop de maatregelen worden uitgevoerd dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Het ecologisch werkprotocol dient uiterlijk één week na verzending van dit besluit toegezonden te worden aan OZHZ. Voorts dient het protocol op de locatie aanwezig te zijn. Hierdoor weten ook de uitvoerders op welke wijze de werkzaamheden zorgvuldig moeten worden uitgevoerd.

Samenhangende besluiten

Bij deze beoordeling is uitsluitend gekeken naar mogelijke effecten van het project Winning 3 op de aangevraagde soorten op basis van de aangeleverde informatie. Er kunnen nog andere bepalingen van kracht zijn, op grond waarvan vergunningen, toestemmingen of meldingen benodigd zijn om de gevraagde activiteit te kunnen uitvoeren. Kijk voor informatie op: <https://omgevingswet.overheid.nl/checken>.

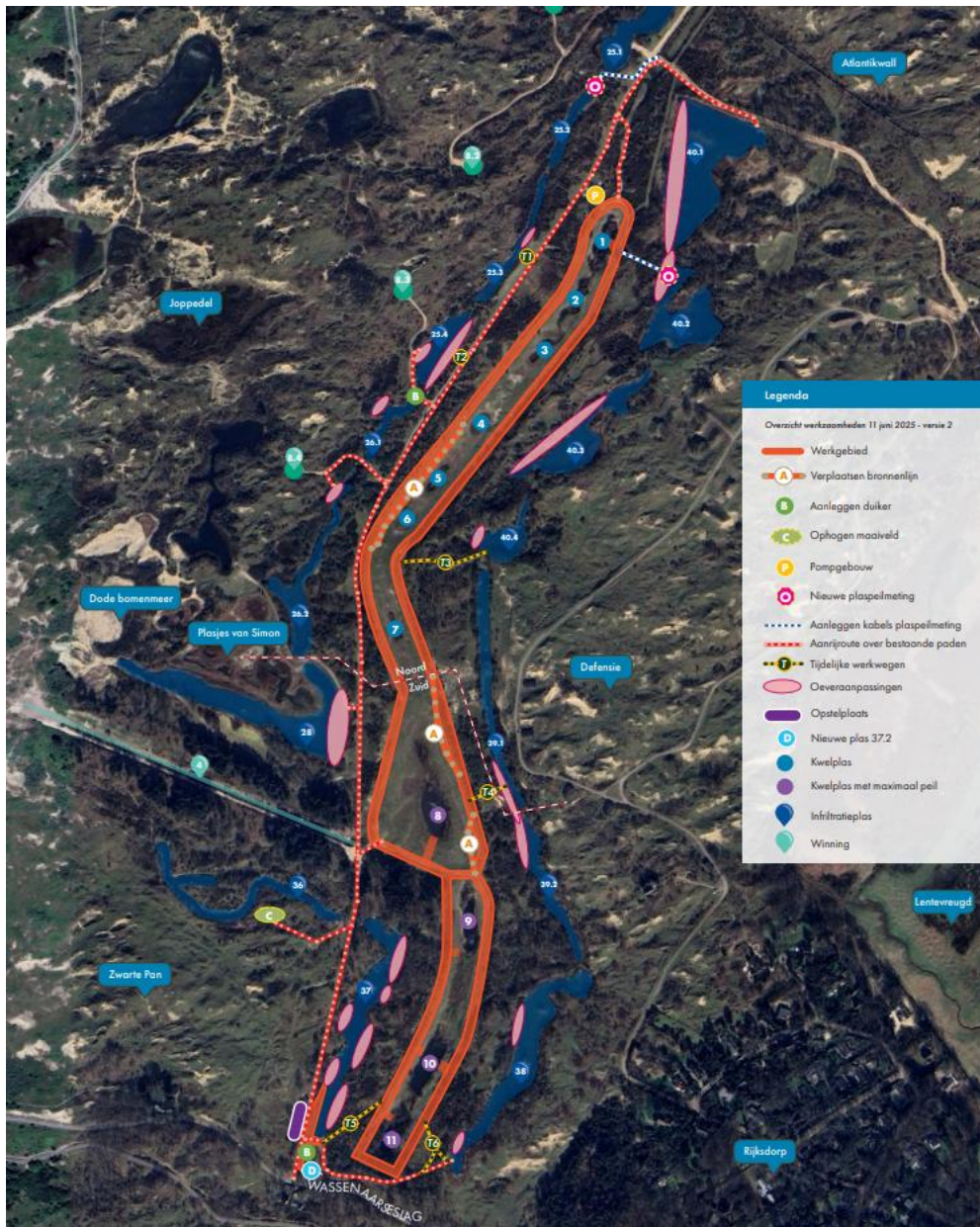
Conclusie

Op grond van het vorenstaande kan de aangevraagde omgevingsvergunning zoals bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de Omgevingswet worden verleend. Aan deze omgevingsvergunning zijn voorschriften verbonden, ook wordt een maatwerkvoorschrift gesteld als bedoeld in artikel 11.31, eerste lid, van het BaW voor de otter. Deze omgevingsvergunning treedt vanwege spoedeisende omstandigheden in werking vanaf de dag na de dag van bekendmaking en is geldig tot en met 31 december 2032.

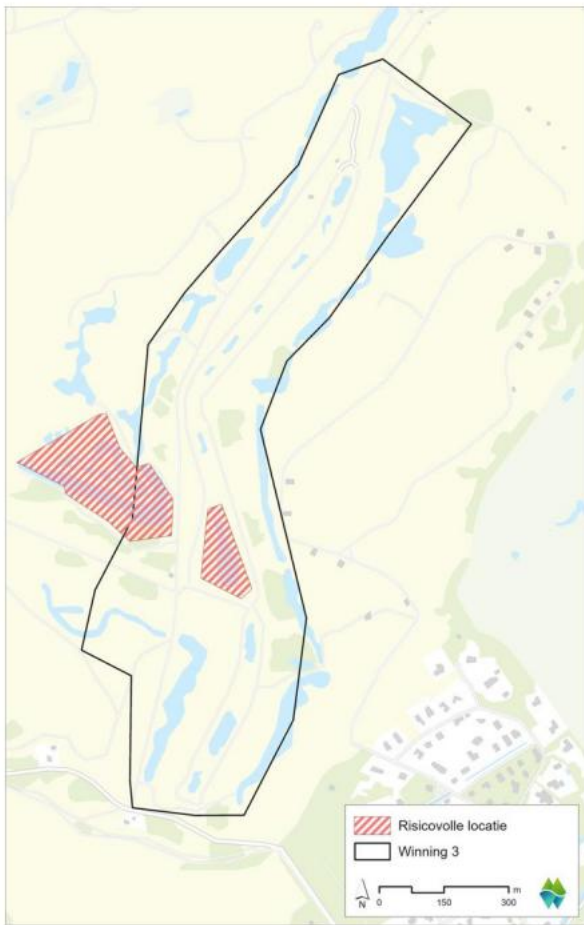
Appendix 1. Locatie amfibieëschermen

a. Werkgebied en de te plaatsen schermen

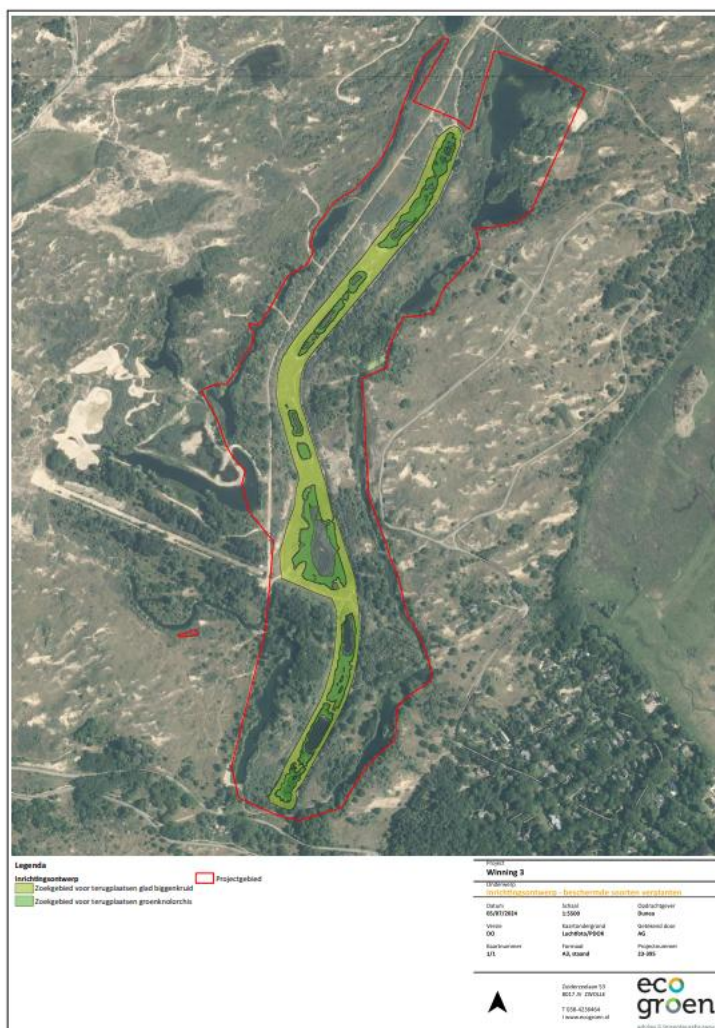
b. Plaatsen schermen risicovolle locaties

Figuur 4.18 *Ligging risicovolle locaties.*

Appendix 2. Zoekgebied groenknolorchis en glad biggenkruid

Appendix 3. Alternatieve locatie nestkasten boommarter

